N°. 15. Donderdag 12 April 1923. 23ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".



KANTOREN:

HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie" en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 4519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te DJOKDJA, Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 1987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Cheribonsche Histories.

Met zijn dubbel stel sultans en zijn koninkje-spelenden resident, met zijn gevaarlijke ligging tusschen twee Javasche *Grossmächte*, Mataram en Bantam, zijn vroegtijdige aankleving van den Islam, zijn suprematie over een deel der Preangerlanden, zijn „houtryk en leeftogtig lantschap", dat zoo krachtig bijdroeg tot de baten der loffelijke Compagnie, heeft Cheribon langen tijd eene bijzondere plaats ingenomen onder de provinciën van Groot Java.

Sedert de dagen waarin het groote handelslichaam ook over dit gewest zijne vangarmen uitstalde en er zich aan vastzoog; sedert de E. Maatschappij door een zoogenaamd traktaat, juister een afdreiging, het recht verkreeg om hier een fort te bouwen en een resident te vestigen, werd onder de besturende „ministers" geen residentie zoo begeerlijk geacht als juist deze. Vijf en twintig duizend gulden 's maands aan inkomsten waren, ook volgens den maatstaf in de 17de en 18de eeuw, een buitengewoon cijfer. Zelfs de gouverneur van Java's Noord-Oostkust had het naar verhouding niet breeder.

Zoo getuigde ook een van deze laatsten, de raad van Indië Nicolaas Hartingh, toen hij in het gouvernementshuis te Samarang eene memorie opstelde voor zijn opvolger v. Ossenbergh, en daarin over de hem ondergeschikte residenten schreef:

„Onaangesien alle deze heylsame ordres, zoo hebben velen my al wat ergernis gegeven door hun trots en baatsugtig gedrag tegens den inlander, spelende by wylen zodanig den gebraden haan, dat het onverdraaglyk is, ja zy geven zich meer air als

een gouverneur zelfs, ryden met vier paarden voor hun wagen, den trom en het geschut als voor een relletje gebruykende, dat egter op nieuws weder is geinterdiceert. Of het wat helpen wilde! Voor ons waren alle deze gasconades niets, maar daar komt dan nog by eene belaggelyke imaginaire verbeelding en trotse verwaantheid met den inlander veragtelyk te behandelen en door alle listen en lagen te bedriegen, en hen van het hunne te helpen met woeker en negotie, enz., waardoor in waarheid zij een walg van ons krygen, en dan betaalt gemeenlyk de Comp. de ballen, dat God beter 't maar al te veel de ondervinding bewaarheid heeft; zij kunnen als heertjes leven, ja beter als een Gouverneur, zelfs hebben eenigen vry meerder inkomsten en mij is onbewust dat er beter bedieningen in India zijn, hebbende buytendien omtrent alles een ruym veld, maar zijn ook in die verbeelding daar eenlyk geplaatst te zijn om geld te winnen, steunende op hunne vrienden."

Wanneer er nu iemand was die een „ruym veld" had, een ruim begrip van hetgeen hij doen mocht, dan was het de resident van Cheribon. Want zijn gewest behoorde niet eens onder het gouvernement van Java's Noord-Oostkust; het ressorteerde rechtstreeks onder de regeering te Batavia. Bij zijne doorgaans „geruste prefecturen" zat de resident daar als op een goudmijntje, en kon na vier jaren millionnair zijn. Ary Huysers, de auteur der *Beschryving van de O. I. Etablissementen*, verklaarde daarin „dat Cheribon niet ten onregten onder de Officiën het neusje van de Salm genoemd word." Want, voegde hij er met eenige zalving bij, „op Conquesten daar het de Maatschappij wel gaat, kan het ook voor hare Ministers niet onvoordeelig weezen."

En het ging hier de Maatschappij inderdaad wel; de verhouding tusschen baten en lasten maakte eene „aangename vertooning." Aan suiker, indigo, rijst, garens, koffie, djatihout, enz. werd door het gewest zooveel opgebracht, dat de gages voor de Comp.dienaren en voor de ongeveer honderd „bezettelingen" van het fort *De Beschermer* in vergelijking daarmee slechts een gering cijfer vormden.

Te samen met koffie was rijst het hoofdproduct. De uitgestrekte alluviale vlakten van Java's Noordkust leverden het gewas in zulk een overvloed, dat Jan de Marre deze residentie durfde te vergelijken bij het bijbelsche land Gosen; in staat geheel het Indische Egypte uit zijne voorraadschuren te voorzien.

En gy, o Cheribon, met alle uw lustplantaadjen,
Daar steeds de Lente heerscht op zoveel boompluimaadjen,
Gewenschte Korenschuur, daar 't nuttig Rystgewas
Met zo veel arbeids word gewoekert uit moeras!
Gy, ander Goozen, dat gantsch Java, nu geborgen
Voor hongersnood, altoos van voedsel kunt verzorgen,
Enz.

Over dit productief gewest regeerden de inlandsche sultans *de jure*, de Hollandsche resident *de facto*. De investituur van een nieuwen sultan geschiedde zeker met ostentatie genoeg. Hij werd op den aloon aloon uitgeroepen „in volle statie, met militaire honneurs en trompetters, in tegenwoordigheid van alle groote en mindere hoofden", terwijl de kanonschoten uit het fort den volke kond deden, dat er weder een afstammeling van de aloude priesterdynastie met het gezag bekleed was. Doch in werkelijkheid berustte dit gezag bij den vertegenwoordiger der Comp. Het bestuur, alle huishoudelijke beschikkingen en die van het rechtswezen gingen uit van Depati-rijksbesierders, maar onder het oppertoezicht van den resident. De Comp. had aan zich getrokken de inkomsten van het sultanaat, de in- en uitgaande rechten, de verpachting der topbanen, het hoofdgeld der Chineezen, en het slaan van looden pitjes als pasmunt, enz., en keerde daarvoor zekere jaarlijksche retributie uit. Eveneens voor de 4 à 500 kojangs rijst en de 22½ picol indigo, welke de sultans jaarlijks moesten opbrengen. De regenten van de rechtstreeks aan de Comp. onderhoorige gewesten hadden ten dezen eveneens hunne verplichtingen, zoodat geheel Cheribon met de aanhoorige Preangerdistricten bij den directeur-generaal te Batavia te boek stond voor een quantum van 68 picols indigo. De grond van het gewest eigende zich uitnemend voor deze cultuur, waarvan de Marre zong:

Feuilleton.

Van Curaçao naar Panamá.

(SEPTEMBER 1922).

Na het vorig jaar door den abnormaal hoogen dollarkoers onze reis naar het Panamákanaal te hebben uitgesteld, konden we nu aan onzen lang gekoesterden wensch gevolg geven, dat meesterwerk van sluizentechniek te gaan zien.

Woensdag 30 Aug. stevenden we omstreeks 4 uur de haven van Curaçao uit, aan boord van de „Crijnssen", een der uitnemende stoomschepen van den Kon. West-Indischen Maildienst. Daar de zee kalm was, en ook de 4-daagsche overtocht zoo bleef, was het zelfs voor de meest vatbare naturen niet mogelijk iets van zeeziekte te bespeuren, zoodat we ten volle van het heerlijk zeereisje konden genieten.

Lang duurde het niet, dat we uitsluitend lucht en water te zien kregen: Vrijdagmorgen in de vroegte lagen we reeds aan den pier van Puerte-Colombia, de haven van Barranquilla, een belangrijke handelsstad van de Zuid-Amerikaansche staat Columbia. Daar de boot eerst tegen den avond weer vertrekken zou, hadden we mooi gelegenheid in Barranquilla te gaan „passagieren".

Zonder ongelukken wandelden we den zeer ontredderden langen pier af, en waren we zoo gelukkig in het zeer onaanzienlijke Pt. Colombia al gauw een extra trein te krijgen, die ons voor twee dollar per persoon in ongeveer drie kwartier naar Barranquilla bracht. De gewone prijs is 1½ dollar, doch daar er slechts enkele treinen per dag loopen, laat men bij aankomst der booten, „bij genoegzame deelneming", een extra trein gaan.

Aan natuurschoon levert het traject niet veel op. Aan de eene zijde heeft men aanvankelijk uitzicht op de ruime baai, waaraan Pt. Colombia gelegen is, terwijl men later aan beide zijden door wat laag heuvelland spoort, met hier en daar soms vrijwel Hollandsch landschap. En al heel gauw krijgt men de Magdalena-rivier in het oog, waaraan Barranquilla gelegen is. Genoemde rivier, die, van zee af eerst bij laatstgenoemde plaats bevaarbaar wordt, is van groot belang voor het land, daar Columbia weinig spoorlijnen telt, en de rivier dus als belangrijke vervoerweg kan dienst doen. Breede, hooge raderbooten, die meer op dan in het water liggen — de rivier is n.l. op vele plaatsen zeer ondiep — brengen de reizigers dagen ver het land in, vanwaar men dan, van de een of andere landingsplaats, per rijdier per spoor (b.v. naar de hoofdstad Bogotá) of per zijn reis vervolgt. Een vreemden aanblik geven die booten aan de kade van Barranquilla, door hun eigenaardigen bouw; ze doen denken aan groote vlotten, voor laadruimte gebruikt, en daarop rechtstandig zware balken, die het bovengedeelte van het schip torsen, voor verblijfplaats der passagiers ingericht.

Hoewel Baranquilla een drukke, bedrijvige handelsstad is, met modern ingerichte Banken en groote magazijnen, doet zij, van uit een schoonheidsoogpunt bezien, niet veel genieten. Niet veel opmerkenswaardige gebouwen, smalle, goedgecemente trottoirs, waartusschen diep en ongeplaveid de hobbelige rijweg ligt, een ouderwetsch, open paardentrammetje, en boven dat alles een verzengende zon. Van onzen rondrit door de stad kon dan ook alleen maar het nieuwe gedeelte, het Prado, ons bekoren, dat open en ruim, met flink aangelegde avenues en mooie, vlakke wegen, een hooger gelegen terrein inneemt, waardoor het daar ook frisscher wonen is, doch, naar het zich laat aanzien, alleen bestemd is voor hen, die van ruime middelen voorzien zijn.

We brachten een bezoek bij den Hollandschen Consul, die ons met zijne familie gastvrij ontving Het is bewonderenswaardig, hoe deze oude, 79-jarige heer de Sola, Curaçaoënaar van geboorte, doch jaren en jaren in deze Spaansche omgeving gewoond hebbend, nog met opgewektheid zijn dagelijksch werk verricht, en met liefde bezield is voor ons Hollandsch Vorstenhuis. We kwamen er juist een dag na Koningin's verjaardag, 1 September, en in de ontvangzaal zag men nog overal de bloemen en de rood-wit-blauwe vlaggetjes, die den vorigen dag tot opluistering gediend hadden bij de gezellige receptie, ter eere van Koningin's geboorte-

'T Is niet alleen dat gy op deze schatten bralt,
Gy baart ook Indigo, dat als een hemelsch smalt
Door kleur en gloed het hart der Vorsten kan bekooren,
Wanneer die schoone verf, op 't grootsch fluweel herboren,
En kunstig door den glans des Diamants verrijkt,
Als 't hemelsblauw gewelf met duizend starren prijkt.

Intusschen was dit „hemelsch smalt" dikwijls van vrij slechte hoedanigheid; zóó, dat bewindhebbers op het Oost-Indische Huis er over morden. De sultans en regenten letten zoo nauw niet op de kwaliteit, als de kwantiteit er slechts was. De Comp. had op haar domein indigomakers in dienst, meest Duitschers en afgedankte soldaten, die vaak weinig zorg besteedden aan het bereidingsproces en hun tijd nog wel aan andere bezigheden dan aan nila-planten wijdden. Zoo verklaarde de resident v. d. Beeke dat, vóór zijne komst in Cheribon, drie regentschappen „ellendig geteisterd en geruineerd waren geworden door twee à drie elkander opvolgende, knevelende, sluwe indigomakers, die op stille en bedekte wijze land en volk uitmergelden." Van een hunner den gewezen busschieter Fiedler, heette het: „Schandelyker conduites heb ik nog nooit in een mensch aangetroffen, en al zijn bevorens ingezameld vermogen is bijna door den drank verzwolgen."

Welnu, op zulke wateren vangt men zulke visschen; en de Comp, welke de voornaamste inlandsche producten voor een prijsje opvorderde, vond in hare dienaren getrouwe navolgers. Men had er met vader Cats van mogen zeggen: „Soo de klock is, soo de klepel. — Soo de pot is, soo de lepel."

De sultans moesten ook de houtkappers leveren, die onder opzicht van de Comp. boschgangers zooveel balken kapten als de „eysch" was. Jaarlijks werden te Indramajoe vijf groote houtvlotten samengesteld, om naar de stapelplaats te Batavia geboegseerd te worden. 't Gebeurde echter wel, dat daarbij de zeeroovers hun slag sloegen. Aldus in 't jaar 1792, toen drie zulke vlotten van de reede werden „weggekaperd." Een nog drukkender servituut was de leverantie van koelies voor de waterwerken te Batavia. Ten einde de steeds verzandende monding van de Kali Besaar op de vereischte diepte te houden, werden jaarlijks tweehonderd inlanders uit Cheribon gerekwireerd, aan welke men den naam van „modderjavanen" gaf. Wanneer deze lieden na maanden baggerens bij slechte voeding en betaling naar hunne negorijen werden terug gezonden, dan waren zij door uitputting, ontbering en ziekte gewoonlijk meer dan gedecimeerd. De regeering handelde met deze vreemde „modderaars" als de duivel met de takkebossen; de scheepvaart had hare eischen, sedert de baggermolen door den opperkoopman Faes uitgevonden, reeds lang „achter de bank" was geschoven. Eveneens werd de bevolking geplaagd door de zoogenaamde springtochtjes der sultans, „wanneer zij onder veel schoon schijnende pretexten met hun machtig groot gevolg de negorijen na goedvinden steeds rondloopen, zonder den resident kennis te geven, zijnde er niets dat den gemeenen landzaat meerder drukt dan deze dikmaals herhaalde bergtogtjes of speelpartijen, welke op eens eene gansche negorij verarmen."

Doch dit was niet geheel juist. Er was iets dat den landzaat inderdaad meer drukte dan een hoog bezoek, 't welk men even goed een plundertocht had kunnen noemen. N.l. de gewoonte der sultans om hunne landen, met inbegrip van de daarop gevestigde bevolking, te verhuren aan Chineezen, die beide uitmergelden. Dit was de grootste kanker des lands, en de grondoorzaak van menigen opstand. De inlandsche despoot en de winzuchtige Mongool staken in één kap; beiden waren van oordeel dat: in eens andermans oor is te snijden als in een vilten hoedje.

Waar de vorderingen der sultans tegenover hunne onderdanen ophielden, daar begonnen de vorderingen van een drom leegloopende familieleden. De resident Umbgrove, die door zijn schoonvader, den gouverneur-generaal W. A. Alting, met dezen vetten post begiftigd was, klaagde over „het schrikkelyke getal van prinsen en ratoes, allemaal even onmenschelyk en ongeschikt." Het ware te wenschen, zoo voegde hij er bij, dat zy in gemeene battoors (koelies) veranderden, dan zoude het land minder uitgemergeld, meerder gezegend voor de in-

---

dag voor de kleine Hollandsche Kolonie en de Consuls der andere landen gehouden.

De heer de Sola, die zich bij voorkeur in het Hollandsch met ons onderhield, welke taal hij volkomen machtig is, hoewel hij het Spaansch en Engelsch vloeiend spreekt, bracht ons tegen 5 uur naar den trein, waarbij we gelegenheid hadden om op te merken, welk een geziene persoonlijkheid hij is bij hoog en laag. Als aandenken kregen we mede een Spaansche Courant, waarin, naar aanleiding van Koningin Wilhelmina's verjaardag, mèt de portretten van ons Koninklijk Echtpaar, een zeer verdienstelijk stukje aan het adres van onze Vorstin, en hartelijke felicitaties aan den Nederlandschen Consul te Barranquilla, Ridder in de Orde van Oranje Nassau en Deken van het Cuerpo Consular.

Zaterdag 2 September onze tweede landingsplaats: Cartagena, mede in Columbia gelegen. Hoewel we dienzelfden middag om 12 uur weer zouden vertrekken, hadden we na het ontbijt toch gelukkig nog gelegenheid iets van de stad te gaan zien. Hoewel de nieuwe buitenstad het bij die van Barranquilla moet afleggen — 't ziet er tamelijk slecht onderhouden uit alles, op sommige uitzonderingen na, al zijn de woningen er grootsch en rijk opgebouwd — is de oude stad uit een aesthetisch oogpunt meer bezienswaard dan Barranquilla. In ouden Spaanschen stijl gebouwd, is het geheel omringd door een dikken vestingmuur, welke bijna in zijn geheel nog bestaat. De geplaveide straten loopen grillig in elkaar, en veelal zijn ze zóó smal, dat de vooruitspringende verdiepingen der huizen op sommige plaatsen elkaar als het ware raken. Hoe de menschen in zulke huizen nog vrijelijk kunnen ademen, in zóó'n warm klimaat, is onbegrijpelijk.

Veel meer dan een vluchtigen indruk van stad en naaste omgeving konden we in dien korten tijd niet krijgen. Hoewel hier meer auto's de stad doorkruisen dan in Barranquilla, was het meest gebruikelijke vervoermiddel ook weer hier het kleine, open rijtuig, door één of twee paarden bespannen. Buiten de stad heeft men rondom het uitzicht op tamelijk hooge bergen.

Nadat we ongeveer te half drie de haven van Cartagena verlieten, en drie kwartier later uit de ruime baai, waarin talrijke eilandjes verspreid liggen, in het ruime sop gekomen waren, zetten we koers naar Colón, waar we Zondagmiddag tegen 4 uur aankwamen. Moderne, lange pieren met dito douaneloodsen, welker aanbouw verband houdt met de opening van het Panamá-kanaal (1915), doet den reiziger al dadelijk zien, dat alles hier op Amerikaansch grootsche wijze is aangepakt.

De douane-formaliteiten waren hier spoedig vervuld, onze bagage werd in ontvangst genomen door een besteldienst van het hotel Washington, en wij zelf lieten ons door een der ontelbare kleine rijtuigjes, die hier steeds de aankomst der booten afwachten, naar genoemd hotel brengen. Eigenaardig was, dat we op dezen rit van pier naar stad door een douane-beambte, die daar steeds in zijn huisje de wacht houdt bij de scheiding van Cristóbal (het havengedeelte) en Colón (de eigenlijke stad), werden aangehouden, en dat hij eerst verlof gaf tot doorrijden, toen hij zag dat onze handbagage van het douanemerk voorzien was.

Het Washington-Hotel is een groot gebouw, geheel van steen opgetrokken tegen brandgevaar, en alle deuren en ramen voorzien van gaas tegen de muskieten, die in deze streek vroeger oorzaak waren, dat de gele koorts vele slachtoffers maakte. Het hotel ligt verrukkelijk en rustig, te midden van mooien, tropischen tuinaanleg, aan de baai, vlak bij het begin van het Kanaal, zoodat men de schepen ziet in- en uitgaan. Van een groot zwembad, behoorende tot het hotel, doch voor ieder tegen matige betaling toegankelijk, wordt in dit heete klimaat bijna den geheelen dag gebruik gemaakt. De gasten kunnen zich in het hotel ontkleeden en gaan in zwempak naar het bad, terwijl ook vele inwoners van Colón niet gebruik maken van de kleedkamertjes, doch zich per auto of rijtuig in badcostuum, waarover mantel of regenjas, naar het bad begeven.

Hoewel het hotel met groote verwachtingen door de Amerikanen is gebouwd, schijnt het, evenals het door hen gestichte Tivolie-Hotel, aan de andere zijde van het Kanaal, in de stad Panamá, niet aan die verwachtingen te beantwoorden, waartoe de hooge prijzen — we betaalden 7 dollar voor een 2-persoonskamer (mèt badkamer), zonder ontbijt — zeker wel toe bijdragen.

(Wordt vervolgd.)

woonders en nuttiger voor de Comp. worden."

Doch vanzelf behoorde dit tot de vrome wenschen. Hij noch een van zijne opvolgers zou 't beleven, dat men b.v. het jaarlijksche contingent modderjavanen uit de kratons der sultans ging rekruteeren. Eerder scheen deze kratonbevolking een volk der Myrmidonen te zullen worden, al dit kroost van echte vrouwen en bijwijven, „hetwelk dagelijks als de mieren vermeerdert".

Bij de „voorstelling" (inhuldiging) van een nieuw opgetreden landvoogd moesten de sultans hun volkrijken kraton, hunne fantastisch uitgemonsterde buitenverblijven, hunne Chineesche sobats, hunne goendiks en „speelkinderen", alles achter zich laten om de moeizame en kostbare hofreis naar grootvader (den gouverneur-generaal) in het historische kasteel van Batavia te aanvaarden. Voor het onderhoud van hen en hun talrijk gevolg, voor nieuwe kleeren en de verteringen ter hoofdplaats moest vanzelf de bevolking *blechen*. Het Bataviasch Museum bewaart nog het zilveren schenkblad met toebehooren, waarop hun bij dergelijke plechtige gelegenheden de sirih werd aangeboden. Somtijds trachtten zij den dans te ontspringen, maar te vergeefs. De *Realia* bevatten daarover aanteekeningen als deze:

„16 Aug. 1743. Gedeclineert het versoek der Cheribonse princen om haar van de herwaartskomste ter begroeting van den heer Gouverneur-Generaal persoonlijk t'excuseeren."

Voor al den druk, dien zij voor zich en hun talrijken „ommeslag" op de bevolking uitoefenden, vonden deze despootjes hun eenigen, maar voldoenden steun in den bijgeloovigen eerbied des volks. Zij vingen hun stamboom aan met een heilige, met den invoerder van den Islam in West-Java: Sjech Noeroe'ddin Ibraham ibn Maulana Israel. („Ik weet niet," teekent prof. Veth in zijn *Java* aan, „of wij het aan de onkunde der Javanen of der Europeanen verschuldigd zijn, dat deze naam gewoonlijk tot het niets beteekenende Ibn Moelana, d.i. zoon van onzen heer, verkort wordt.") Soesoehoenan Goenong Djati noemde men hem in den volksmond naar den heuvel Djati, een paar palen van de hoofdstad Cheribon, waar hij zich vestigde en waar zijn *astana* (heilig graf) opgericht werd. Zijn dalem bestond daar voordat de stad Cheribon bestond. Deze laatste zou volgens de overlevering gebouwd zijn door de volgelingen van den vorst van Deurak, radèn Patah, die voor den heiligen man eene stad stichtte van eene groote uitgestrektheid, met muren van twee vadem dikte en drie vadem hoogte, waaraan zij den naam van Tji Rebon (Cheribon) of „garnalenwater" gaven, omdat dit de geliefkoosde drank des heiligen was.

Valentijn geeft in zijne *Beschrijvinge van Groot Java* eene naïeve afbeelding van het graf van dezen Arabischen sheikh, waar men de boomen, allen van gelijke hoogte en op gelijken afstand van elkaar ziet staan, en bloempotten van een uniform model als de pionnen op een schaakbord; terwijl de gewijde heuvel, de Goenong Djati, op eene merkwaardige wijze is opgespleten en uitgehold. In zijn gewonen wijdluftigen trant noemt hij het „een Mausoleum zonder wederga en eenigszins bij de aloude grafsteden, door Artemisia, koningin van Cariën, voor den koning Mausolus haaren Gemaal opgericht, te vergelijken, en onder de toen nog zeer woeste Javanen als iets groots en ongemeens aangemerkt." Hij geeft aan het graf ongeveer de hoogte van den Amsterdamschen stadhuistoren „of wat minder", en beschrijft uitvoerig de vijf terrassen met hunne versiering van „witte en beschilderde Chineesche tegelkens en heerlijke Japansche potten", geschenken van devote vorsten uit den Archipel; voorts de boomen, tempels, poorten en trappen. Het verwonderde hem slechts, dat de bereisde schilder Cornelis de Bruin, die in zijne *Reizen* meer dan een Javasch tafreel en monument afbeeldde, deze oudheid vergat; te meer dewijl hij zoozeer in de gunst stond bij den landvoogd Jan van Hoorn, wiens machtwoord hem wel den toegang tot het graf verschaft zou hebben. Want geen Christen mocht hooger dan het derde terras komen; daarvoor zorgden de priesters, die het graf bewaakten. Wel is waar was eenmaal de bevelhebber der Comp. Jacob Couper met eenige andere officieren doorgedrongen tot het vijfde terras, bij het heilige graf, doch de meesten hunner zouden die stoutheid toen met hun leven betaald hebben, „waarschijnlijk door deze of gene vergeven zijnde."

Valentijn verhaalt mede de geschiedenis van den ouden priestervorst, die ten jare 1428 in den reuk van heiligheid overleed en over wiens vroeger leven door Roorda van Eysinga in zijne *Verschillende reizen en lotgevallen* eenige bijzonderheden werden medegedeeld. Zijne nakomelingen werden reeds vroeg leenroerig aan Mataram, ofschoon ook Bantam aanspraken op het gewest liet gelden, terwijl zijn hun geestelijk gezag overvleugeld zagen door dat van de priestervorsten van Grissee (soesoehoenan Giri). Naar 't schijnt strekte hun rechtstreeksch gebied zich weinig verder uit dan de kustlanden van Cheribon en Indramajoe met Gebang. De rest der latere residentie behoorde aan Mataram, 't welk zijne rechten op de Preanger landschappen Limbangan, Soekapoera en Galoe daarna afstond aan de Comp. (Die ze bij het gewest Cheribon voegde). Het dubbele sultanaat nam oorsprong in de uiterste wilsbeschikking van panembahan (hooger was de titel destijds nog niet) Giri Laya II, die in 1662 stierf. Daarbij werd bepaald dat twee zijner zonen, die sedert onderscheiden werden met den titel Radja Sepoeh of oudere, en Radja Anom of jongere, te samen het bewind over het rijk zouden voeren, terwijl aan een derden zoon een apanage van 1000 huisgezinnen werd toegekend. Het duurde tot 1677 alvorens deze vorstjes den sultanstitel bekwamen, n.l. bij gelegenheid dat sultan Agong van Bantam hen ter beslechting van hunne onderlinge geschillen naar zijn hof ontbood. Hij bezat daarvoor het overwicht; want deze in het tooneelspel van Onno Zwier van Haren verheerlijkte melodrama-held was van ouderen stam en gekonfijt in de leere Mahomeds; zijn zoon, sultan Hadji, was zelfs ter bedevaart van Mekka geweest. 't Waren kleermakers van één naald, die hier bijeenkwamen.

De sluwe Bantammer ontving de Cheribonsche vorsten met vele eerbewijzen. In zijn aangenomen rol als leenheer begiftigde hij hen met den sultanstitel en bepaalde dat de oudste telg van het geslacht twee witte pajongs zou voeren, de daaropvolgende twee roode, en de derde twee groene. Waarschijnlijk wenschte Agong uit deze persoonlijke ontmoeting tevens te ervaren welken steun hij in deze vasallen zou vinden tegen de wassende macht der Comp., wier staatkunde van verdeelen en heerschen hij doorzag. Van Haren legde hem in zijn treurspel *Agon, sulthan van Bantam*, de regels op de lippen:

De Noorder Europeaan, die d'Amstels boord verlaat,
Bewaard syn koele ziel in dit verzengd Climaat;
Die ziel, door heete drift als d'onse niet omvangen,
Zoekt langzaam en bedaard haar weesentyk belangen;
Haar wreedheid, gierigheid, haar gramschap zelv' is koud,
En Neerlands heerschappy op onsen twist gebouwd.

Zóó hield Agon het zijnen gasten uit Cheribon ook voor, en zij hadden reden zich de waarschuwing ter harte te nemen, want dikwijls waren zij zelve onderling verdeeld. Gedurig rezen er tusschen hen grenskwesties, of successietwisten, of geschillen over het wederzijdsche rechtsgebied, over préséance of familieverwikkelingen. Dan moest de resident tusschen beide komen om de kijvende partijen neer te zetten, en eene verzoening volgde. Althans in schijn; de veete bleef gewoonlijk in het bloed zitten. Behalve in Italië werd misschien nergens elders dan in Indië het spreekwoord zoozeer bewaarheid: *cavoli riscaldati e nemici riconciliati non vagliono mai niente* (opgewarmde kool en verzoende vijanden deugen nooit iets). De Comp. moest telkens als stootkussen dienen tusschen inlandsche potentaatjes, die nimmer vergaten, nimmer vergaven, „in voegen dat zij over bagatellen jarenlang

debatteeren konnen."

Ten jare 1752 waren er zelfs vier Cheribonsche vorsten aan 't roer, ieder op z'n eigen kluiten, doch twintig jaar later was dit getal weder tot drie verminderd, doordien één hunner kinderloos overleed. Voorwaar een zeldzaamheid bij een oostersch vorst. In later tijd, toen het geheele sultanaat tot het verleden behoorde, gaf deze verwarde familieregeering, of de herinnering daaraan, den reiziger dr. v. Rijckevorsel aanleiding om er van te zeggen in zijne *Brieven uit Insulinde*:

„Er is een tijd geweest dat hier vier regeerende sultans waren; ik verbeeld mij dat het met twee afgeschafte wel zoo kalm is."

Het duurde niet lang of zij kregen de Comp. tot naasten buurman; n.l. toen aan deze, door het verdrag van 1677 met den keizer van Mataram, de landschappen Galoe, Soekapoera en Limbangan in vollen eigendom toevielen. De invloed daarvan deed zich spoedig gevoelen; reeds drie jaren later zagen de sultans zich genoodzaakt hunne landen onder bescherming der Comp. te stellen, en in 1681 bedong deze het recht om op de hoofdplaats Cheribon eene versterkte loge te bouwen en een resident te vestigen. De trek was spoedig gespeeld, het ros had nu het gebit in den bek. Mataram bleef in naam de suzereiniteit behouden; van Bantam bemerkte men niet veel meer dan dat er van daar wel eens zendelingen der sultans kwamen om op het graf van soesoehoenan Goenong Djati hunne devotie te verrichten, en tevens naar mooie paarden te loeren. Zoo verklaarden zij althans de reden hunner komst, doch de Indische regeering verdacht hun meester in Bantam er van dat hij met twee pannen bakte, dat hij bij deze geloofsgenooten een heimelijken steun zocht tegen de Comp. In 1727 schreef de gouverneur-generaal Mattheus de Haan aan bewindhebbers in 't vaderland:

„Men heeft bij reïteratie de bediendens belast met een naaukeurig oog gedagte paardekoopers in hun handel en wandel, en zoo ook de papen in hun priesterlyke loosheden en bedriegeryen gaade te slaan, wyl de suspecte conduites van den Bantamschen Koning omtrent diergelyke besendingen alsnog geensints zyn verminderd."

De „smalle geschenken", waarmee deze zendelingen uit Bantam bij den vertegenwoordiger der Comp. kwamen aandragen, konden hem ten aanzien van hunne werkelijke bedoelingen allerminst „blindhokken" — of hij moest wel een stumperig diplomaat zijn geweest. Ook hier gold het klassieke woord: *Timeo Danaos et dona ferentes* (Ik vrees de Grieken, ook wanneer zij met geschenken komen).

(*Wordt vervolgd.*)

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De Politiek in de Vakbeweging.

De vergadering van de Ver. van Spoor- en Tramweg personeel, medio Februari te Semarang gehouden, geeft aan de *Indische Crt.* (West-Java-editie) de volgende regelen in de pen:

Het cardinaal verschil tusschen de op economisch terrein blijvende vakactie en de verpolitiekte vakvereeniging, werd hier duidelijk gedemonstreerd. De zuivere vakactie voert geen strijd tegen, maar vóór iets. Zij strijdt niet tegen de regeering of tegen de economische overheerschers. Zij vecht zuiver en alleen voor de verkrijging van betere levens- en arbeidsvoorwaarden. Haar arbeid is daarom niet destructief, maar constructief van aard, ook wanneer bij grooten weerstand de strijd het tegen-karakter verkrijgt. Die strijd blijft middel, wordt nooit doel.

De verpolitiekte vakbeweging daarentegen is altijd in de tegenactie. Haar strijd is geen middel, maar doel. Zij buit de kwade levensvoorwaarden van hare leden uit. Die vormen haar een wapen in den politieken strijd, welke niet secundair, maar primair is.

De vergadering van de V. S. T. P. zette ons midden in het politiek gewoel. Slechts terloops werd gesproken over den strijd voor een bepaald economisch doel. Domineerend was de stem, die den strijd tegen den bestaanden maatschappij-vorm wenschte aangebonden te zien. Als voorbeeld diende de zoowaar Rusland, dat ondanks Semaoen's „bekeering", nog steeds als een heilstaat werd voorgespiegeld.

Gaat de V. S. T. P. op dezen weg voort, dan zal zij 't aan zichzelf te wijten hebben, wanneer in den vervolge elk van hare handelingen met groot wantrouwen wordt bejegend. *En vooral zal zij zich — blijft zij het huidige standpunt innemen — elk nauwer contact met de Europeesche vakbeweging zien ontglippen.*

Want het moge waar zijn, dat in de kringen der Europeesche vakvereenigingen een neiging ontstaat om ter bereiking van een gemeenschappelijk doel nauwere aansluiting bij de Inlandsche vakbeweging te zoeken — eerste voorwaarde is en blijft, dat van de andere zijde dan vooraf het bewijs van een loyaal streven, een beperking binnen de economische grenzen wordt geleverd.

Nooit kan en mag de Europeesche vakbeweging zich scharen in de rij dier Inlandsche vakvereenigingen, die als de V. S. T. P., haar vaandel bloedrood tracht te kleuren!

Nogmaals: De Atjeh-moorden.

De heer *Z(entgraaff)*, de bekende journalist uit Midden-Java, heeft een reis gemaakt over Sumatra en tal van interessante brieven hierover in de *N. Soer. Crt.* gepubliceerd. Over Atjeh schreef hij o.m.:

Hij, die kennis neemt van de aanslagen van Atjehers, komt sterk onder den indruk, dat de fel uitlaaiende haat van den Atjeher de overheersching door de ongeloovigen niet wil aanvaarden, dat de toestand nog lang niet is geconsolideerd. Waarbij zich dan nog de meening voegt: dat het in Atjeh volstrekt niet rustig is en de ambtenaren, om den schijn te bewaren, en vrijwel alle aanslagen politie beteekenis ontzeggen.

Het is een zaak van zeer groot belang en zij lokte mij tot nauwgezet onderzoek en informatie. Zoo kreeg ik de beschikking ook over tal van kostelijke *officieele* gegevens.

Omtrent den heiligen oorlog (prang sabil of djihad) bestaan onder de Mohammedanen de meest uiteenloopende begrippen.

Het gebied van den Islam is de „Dar al Islam", al wat daarbuiten ligt is „Dar al harb", het gebied van den oorlog. Alle mannelijke, meerderjarige en vrije Islamieten zijn verplicht tot het voeren van den djihad (eigenlijk: zich inspannen), fi sabil Allah (op den weg van God). Zie Juynboll's: Handleiding tot de kennis der Mohammedaansche wet.

En de Koran zegt in II, ajat 212 en 213: „De krijg is u voorgeschreven......"

Groot is het loon, dat den strijders op den weg Gods ten deel valt, als zij martelaars worden („sjahid": geloofsgetuige).

Volgens een der *valsche* djihad-leerstellingen, door slechte oelama's en goeroes verbreid, zal hij die een kafir (ongeloovige) doodt en daarbij zelf omkomt, sjahid worden. Hij komt in de beste plaats van het Paradijs, waar hij de beschikking over 72 maagdelijke hoeri's heeft en zooveel der vrouwen, die hij op aarde heeft gekend, als hij maar wil. En...... 80.000 jongelingen voor zijn bediening...... Is dit alles niet lokkend? Is het niet begrijpelijk, dat de zieke, de miserabele, de man, die in deze wereld niet meer hoopt op geluk, zich herinnert, dat hij door het simpele afmaken van een kafir het paradijs deelachtig wordt, als hij zelf daarbij het leven laat?

Voeg bij dit godsdienstig wanbegrip den immen-

sen haat tegen den Hollander, die hem overwon, knocked out sloeg, zoodat hij nu, gebroken en hulpeloos, in de touwen hangt, en ge begrijpt, dat er niet veel toe noodig is, om hem zijn ongeluk te doen vergeten en het geluk van het paradijs te doen verwerven door het dooden van een ongeloovige.

Van dien haat vindt ge overal op Atjeh de bewijzen. Hij kan niet worden ontkend; hij is een factor, waarmede men bij 't besturen van dit land terdege rekening heeft te houden. Hij is een sterke kracht, werkend in 't verborgen, onzichtbaar maar plotseling uitlaaiend met de felheid van den bliksem.

Die haat is een gevolg van den oorlog, welke ook door ons is gevoerd met uiterst harde middelen en soms met gebrek aan tact. Langzamerhand wordt Atjeh: geschiedenis, en dan kan over die dingen kalm en nuchter worden gesproken.

Het is deze onuitbluschbare haat, levend gehouden door de herinnering aan ondergane beleediging, welke één der voornaamste hoofden in Pidië, toen een ambtenaar hem zei, dat men het oude leed nu maar moest vergeten, deed opvliegen in uitlaaiende drift en de woorden deed uitstooten:

„Loepa? loepa? Nanti kalan saja mahoe mati... saja pesen saja poenja anak!"

Stervend zal ik het overdragen op mijn kinderen!

Tegen een uiting van zulke kracht, nog allerwegen onder de ouderen te constateeren, helpt geen redeneering, nòch poging tot wegdoezeling.

Men aanvaardt haar als het onvermijdelijke en hoopt op gewijzigde gevoelens bij een nieuw geslacht.

Het Indisch Hooger Onderwijs.

Sedert 3 Juli 1920 heeft Indië zijn eerste hoogeschool, zij 't voorloopig alleen *een technische hoogeschool*. De studie loopt over een leergang van 4 jaren; het collegegeld bedraagt *f* 200.— p. j. De cursus begon met 22 studenten voor alle colleges, welk aantal aangroeide tot 28; hieronder waren 22 Europeanen (van wie 2 jonge dames), 2 Inlanders en 4 Chineezen.

Tot het hooger onderwijs in *Indië* rekent de *Sum. Post* echter ook de cursussen tot opleiding van artsen en rechtskundigen, voorbestemd om uit te groeien tot een universiteit.

De rechtsschool te Batavia leidt op tot Inlandsch rechtskundige en heeft een voorbereidende afdeeling, waarin les gegeven wordt in de Nederlandsche taal, de Fransche taal, de algemeene geschiedenis, wiskunde en natuurkunde.

Einde 1920 had de school 42 leerlingen in de voorbereidende en 50 in de rechtskundige afdeeling. Aan de 4 afgestudeerden, die het eindexamen aflegden, kon het diploma van Inlandsch rechtskundige worden uitgereikt. Zij werden geplaatst bij de landraden.

In vorige onderwijsverslagen werd met lof melding gemaakt van den lust en den ijver, ook van het gedrag dezer Inlandsche juridische studenten. Het feit, dat wederom aan alle afgestudeerden het brevet kon worden uitgereikt, wijst aan, dat het goede peil der rechtsschool behouden is gebleven. Met 't oog op de positie, welke deze Inlandsche juristen in de Indische maatschappij kunnen bekleeden — zij zijn benoembaar tot ondervoorzitter en voorzitter van een landraad — is 't van het hoogste belang, dat de Indische rechtsschool, speciaal ook wat de karaktervorming in het internaat betreft, op een hoog plan wordt gebracht.

Voor de opleiding van Indische artsen bestaan twee scholen: de bekende *„Stovia"* te Batavia en de minder bekende *Nederlandsch-Indische artsenschool* te Soerabaja; beide scholen staan open voor leerlingen van elken landaard, ook dus voor Europeanen. Ook meisjes worden toegelaten en men behoeft zich niet voor den gouvernementsdienst te verbinden. Laatstgenoemde school, opgericht in 1913, heeft tot 1920 nog geen Indische artsen kunnen afleveren, aangezien de voorbereidende cursus 3 jaren en de geneeskundige studie 7 jaren omvat.

Deze school heeft in de laatste jaren geleden door allerlei ongunstige omstandigheden. Zij beschikt namelijk nog niet over eigen gebouwen en is derhalve over tijdelijke inrichtingen, ver van elkander gelegen, verdeeld. Ook sukkelde men met gebrek aan leerkrachten, zoodat herhaaldelijk in sommige leervakken geen onderricht kon worden gegeven.

In 1920 bedroeg het aantal leerlingen 182. De jaarlijksche toeloop van nieuwe leerlingen neemt echter af, zoodat deze artsenschool er in 't algemeen niet gunstig voor staat.

Omtrent de „Stovia" te Batavia luidt het verslag gunstiger. Het onderwijs werd ten deele gereorganiseerd, wat zichtbaar ten goede is gekomen aan de opleiding. En de school is uitnemend onder dak gebracht. Er waren einde 1920 251 leerlingen, waaronder 17 Europeanen, 5 Chineezen en 229 Inlanders (5 meisjes). In 1920 slaagden 14 leerlingen voor het Indisch artsenexamen.

Leerlingen der Mulo-school kunnen van de 2e klasse dier school overgaan naar de hoogste klasse der voorbereidende afdeeling van de „Stovia". De studie te Batavia duurt dan in 't geheel 8 jaren, zoodat een jongen, op zijn 12e jaar op de „Mulo" gekomen, op zijn 22e jaar Indisch arts kan zijn. Het diploma van Indisch arts geeft recht tot uitoefening van de genees-, heel-, en verloskundige practijk in Indië, in haar vollen omvang. Verschillende abiturienten der „Stovia" echter studeeren verder in Nederland en halen daar dan in enkele jaren het Nederlandsche arts-diploma. In bijzondere gevallen zijn voor deze verdere studie in Nederland studiebeurzen beschikbaar.

Bezuiniging bij de opium regie.

Men schrijft aan de *Loc.* (van 23 Febr.) o.m.: Het opiumdebiet is over het algemeen in den geheelen archipel in dalende lijn, hetgeen hoofdzakelijk te danken is aan de toegepaste bestrijdingsmaatregelen, naast de verminderde koopkracht der bevolking, als gevolg van de algemeene malaise.

Over het geheel genomen kan men gerust zeggen, dat de bevolking met de maatregelen der bestrijding niet sympathiseert.

Een gunstige uitzondering maakt daarop de bevolking van *Bali*. Daar, evenals elders, is het opiumdebiet vanaf 1910 steeds in dalende lijn geweest. Het hoogste debiet was in 1909, rond 311.000 thail, en in 1922 niet meer dan 45.000 thail, of 67 procent minder. In 1909 bestonden er op Bali 118 verkoopplaatsen, terwijl successievelijk 42 verkoopplaatsen werden ingetrokken, zoodat in 1922 er nog 76 overbleven. Hoewel de factor, de vermindering van de omzet der handelaren, waardoor de prijzen van vee, varkens en coprah aanmerkelijk gedrukt worden, en de daaruit voortvloeiende verminderde koopkracht der bevolking gedurende de laatste jaren geenszins uitgeschakeld mag worden, blijft het een vaststaand feit, dat de invoering der beperkende bepaling, hoofdzakelijk omdat de Baliër inzag, dat het der regeering ernst was met de bestrijding, den grootsten invloed op het opiumdebiet heeft gehad. Daar, waar de Baliër in het algemeen van nature over een vrij groote wilskracht beschikt, is van de zijde dier bevolking een energieke drang tot beperking van het opiumgebruik ontstaan, zoodat in afzienbaren tijd in Bali en in Lombok het opiumkwaad beteugeld kan zijn, en er slechts voor de aldaar gevestigde Chineesche schuivers enkele verkoopplaatsen zullen moeten blijven bestaan.

Vervolgens wijst schrijver op de bezuinigingen op Bali met succes ingevoerd en betoogt, dat ook op Java, evenals dat op Bali is geschied, begonnen kan worden met het op groote schaal intrekken van de daarvoor in aanmerking komende verkoopplaatsen.

Steun voor behoeftige Oud-strijders.

Aneta verneemt van het Hoofdcomité van het Ondersteuningsfonds voor behoeftige Oud-strijders o.m., hoe dit comité allerwegen op zijn propagan-

dareis over Java sympathie ondervond met doel en streven van het fonds. Gezien het onbaatzuchtige doel, was dit ook moeilijk anders mogelijk; doch de gekoesterde verwachtingen werden verre overtroffen.

Naar aanleiding van een bezoek, gebracht aan den welbekenden Pa van der Steur, deed deze het comité een practisch en prachtig plan aan de hand voor de oprichting van een Indisch Bronbeek. Een audiëntie bij den Legercommandant leerde, dat Z. E. zeer was ingenomen met het plan-Van der Steur, waarom het comité niet gelooft te overdrijven, wanneer het zegt op de medewerking van den generaal te kunnen rekenen.

De verstrekking van steun geschiedt uitsluitend aan *buiten hun schuld* in armoede geraakte Oud-Strijders. De heer *A. J. Moll*, 1ste secr.-penn. van het comité, te Malang, schreef dienaangaande aan *Aneta*:

Wij hebben hiervan verschrikkelijke staaltjes met eigen oogen moeten aanschouwen en wij verzekeren U: *er kan niet genoeg gedaan worden om den ouden dag van die arme oude helden ook maar iets te verzachten.*

Naar globale schatting zal jaarlijks drie ton noodig zijn voor uitkeeringen, en waar de Regeering over 1922 *f* 10.000 schonk en het Volksraadslid majoor Kiès voor 1923 als minimum-bijdrage *f* 20.000 vraagt, is zelfs in dat gunstigste geval nog slechts tien procent gedekt der voor de uitkeeringen benoodigde uitgaven. Daarnevens staat dan het plan voor de stichting van het Indische Bronbeek, volgens het ontwerp-Van der Steur.

Geheel Indië dient dus opgewekt te worden tot mededoogen met de oud-strijders, zich uitend in het geven van ruime giften, zoo ter uitkeering van geld en goederen, zoowel levensmiddelen, als kleeren, aan de buiten hun schuld in moeilijkheden verkeerende oud-gedienden, als ter voorbereiding van de uitvoeringen van het eerste plan, dat op den duur verbetering kan brengen: *de stichting van een eigen Indisch Bronbeek.*

Zou *dat niet het mooiste Jubileumsgeschenk wezen voor H. M. onze geëerbiedigde Koningin?*

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Oproep, uitgaande van de Sarikat Islam-Vereeniging, afdeeling Semarang.

In de „Sinar Hindia" van 14 December 1922 wordt door den heer Semaoen, als voorzitter, en den heer Boedisoetjitro, als secretaris van de afdeeling Semarang der Sarikat Islam Vereeniging, een oproep gericht tot alle besturen der locale Sarikat Islam-afdeelingen in Ned.-Indië, die zich reeds hebben afgescheiden of nog zullen afscheiden van de Centrale Sarikat Islam.

Zij zeggen daarin het navolgende aan de gezamenlijke kameraden.

De practijk heeft aangewezen, dat de in het jaar 1921, op het toenmalige congres, getroffen regeling der partijdiscipline de Inlandsche beweging in de Sarikat Islam bemoeilijkt.

Het feit bestaat dat op tal van plaatsen, waar vroeger afdeelingen van de Sarikat Islam bestonden, vele reeds zijn opgeheven, dan wel van geen werkzaamheid meer blijk geven, terwijl van de zijde der Reactie alle pogingen in het werk worden gesteld, om het werk der volksbeweging zooveel mogelijk te belemmeren.

En dat is de reden, dat het bestuur der afdeeling Semarang te rade is gegaan en alsnog wil beproeven allen, die iets voor de Sarikat Islam Vereeniging gevoelen, tot aaneensluiting op te wekken.

Het bestuur heeft gemeend dit te moeten doen in den vorm van een aan de Centrale Sarikat Islam gericht schrijven, dat aan den heer Tjokroaminoto werd geadresseerd en dat gedateerd is Semarang, 8 November 1922, No. 113/S. I.

De inhoud daarvan is in hoofdzaak als volgt:

Waarde Broeders.

Wij allen weten, dat, behoudens eene kleine uitzondering, gedurende de laatste 2 jaren het bestaan der Sarikat Islam Vereeniging zich kenmerkt door geringe krachtsontplooiing.

De redenen van dien achteruitgang zijn vele.

In de eerste plaats ondervindt de landbouwer op Java thans de moeilijkheden, die een gevolg zijn van de crisis, welke het kapitaal doormaakt en die te sterker gevoeld wordt, waar de economische toestand in de laatste 3 jaren over het algemeen begon te verbeteren.

In de tweede plaats waren het de inwendige verwikkelingen in de vereeniging zelve, die, in samenwerking met de voorschriften der partijdiscipline, de gelederen der vereeniging op belangrijke wijze dunden.

Het is moeilijk te zeggen, of in de eerste factor verbeteringen aan te brengen zijn, doch zeker is het, dat men verplicht is te trachten de gedunde gelederen weder aan te vullen en de dwarsboomende invloeden, die den vooruitgang der vereeniging tegenhouden, op te heffen.

Intrekking van de bestaande voorschriften met betrekking tot de partijdiscipline is daarvoor een even noodzakelijke maatregel, als het pogen om weder eensgezind te worden.

Dit zou misschien te bereiken zijn, wanneer een nieuw congres van de Centrale Sarikat Islam werd gehouden, hetzij te Bandoeng, hetzij ter hoofdplaats Semarang, waarvoor de afdeeling Semarang bereid zou zijn de kosten te dragen en, als het bestuur der Centrale daarmede accoord ging, de noodige voorzieningen te treffen.

Het bestuur der afdeeling Semarang deed daartoe het voorstel, met verzoek aan het bestuur der Centrale om daarmede accoord te gaan.

Doch dit gaf tot heden geen antwoord.

Wel verscheen plotseling op 22 November 1922 eene circulaire van de Centrale, waaruit bleek, dat het bestuur zich weinig gelegen liet liggen aan het denkbeeld der afdeeling Semarang, een optreden, dat door het afdeelingsbestuur ten zeerste wordt betreurd.

Het geeft aanleiding tot de vragen, of eene aaneensluiting van de leden der Sarikat Islam Vereeniging dan niet meer door het volk wordt verlangd en hoe men zich voorstelt krachtig te ageeren tegen de reactie, zoodra het juiste oogenblik daarvoor zal zijn aangebroken.

De stellers van den schriftelijken oproep blijven volharden in hunne meening, dat alleen door aaneensluiting en hulp van vele locale afdeelingen der Sarikat Islam een gezonde toestand te maken is en dat het, waar het centraal bestuur in gebreke bleef schriftelijk te antwoorden op het verzoek van het Semarangsch afdeelingsbestuur, het thans op den weg der locale afdeelingen ligt om de noodige stappen te doen voor het houden van een nieuw congres, waartoe zij het recht hebben en waarheen zij vertegenwoordigers kunnen zenden.

In aanmerking genomen het feit, dat die afgevaardigden met hunne denkbeelden zonder twijfel veel nader staan tot de bovenvermelde gedachten dan tot die van de Centrale Sarikat Islam, kan men van zulk een congres wel resultaten verwachten.

De minder gunstige financieele toestand van de kassen der locale afdeelingen behoeft geen bezwaar te zijn tegen de uitvoering, waar de afdeeling Semarang, wanneer die stad als plaats van samenkomst wordt gekozen, bereid is de noodige voorzieningen te treffen en tegemoetkomingen aan te bieden.

Men vertrouwt dat de locale afdeelingen eveneens oprecht aaneensluiting van allen zullen wenschen en dat zij toestemmende antwoorden zullen indienen, zoowel bij het bestuur der afdeeling Semarang als aan het Centraal Bestuur.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Over de wijze van het aanbrengen van verbeteringen in de „Tieng Hoa Hwee Koan" vereeniging.

I.

De persoon, die zich „Gomblo" teekent, schrijft in de „Pewarta Soerabaya" van 11 November 1922, dat hij, tot vervelens toe, heeft geschreven over de leiding van deze Jong-Chineesche vereeniging, doch dat men zich daaraan niet het minst heeft gestoord en de toestanden in de vereeniging dientengevolge zijn gebleven, zooals zij waren.

Zooals bekend, bestaat de vereeniging thans 22 jaren en heeft zij zich in Ned.-Indië ingeburgerd.

De nieuwe beweging werd destijds met groote vreugde begroet, aangezien zij verbetering van het bestaande Chineesche onderwijs beoogde en op die wijze het nationale gevoel bij de Chineezen in Ned.-Indië wilde aankweeken, terwijl zij tot gevolg had, dat ook de Regeering, het nut van die verbetering inziende, tot de oprichting van Hollandsch-Chineesche scholen besloot.

De Chineesche volksgroep in Ned.-Indië had destijds het grootste vertrouwen in het beleid en de actie der leiding van de Jong-Chineesche vereeniging, doch, wanneer men de balans opmaakt van het werk gedurende al die jaren, dan komt de schrijver toch tot de slotsom, dat niet die uitkomsten zijn verkregen, welke men daarvan heeft verwacht.

Zelfs valt het feit te constateeren, dat verschillende afdeelingen der vereeniging de matten hebben moeten oprollen.

Wanneer men beweert, dat het onderwijs op de Tiong Hoa Hwee Koan scholen gebrekkig is, dan zegt men niet iets verkeerds, doch men moet daaraan dan tevens toevoegen de oorzaak, waaraan die toestand moet worden toegeschreven.

En dan is het schrijver's overtuiging, dat die voortspruit uit het feit, dat niet alleen vele Chineezen met geringschatting neerzien op die scholen, doch ook, dat het velen totaal onverschillig is of die scholen van de Tiong Hoa Hwee Koan Vereeniging bestaan of niet.

Ware de toestand anders, dan zou men het bestuur niet dagelijks het woord „geldgebrek" hooren uitschreeuwen en het feit hooren constateeren, dat zoovele afdeelingen, wegens geldgebrek, moesten worden opgeheven.

De aanwezigheid van een behoorlijk gevulde kas is natuurlijk een der eerste voorwaarden om het pogen van de Jong-Chineesche vereeniging te doen slagen, terwijl men niet moet vergeten, dat slechts de naam dier vereeniging overblijft, wanneer men, bij gebrek aan geld, bij de pakken blijft neerzitten en de beurs niet opent.

Het is gemakkelijk de verklaring af te leggen, dat het onderwijs op de scholen der vereeniging niet deugt en geen resultaten afwerpt, om daarna, met hoogmoedig gebaar, zich terug te trekken en zich van geldelijken steun te onthouden.

Doch de waarheid is, dat de wil, om de scholen geldelijk en moreel te steunen, bij de Chineezen in Ned.-Indië ontbreekt en in zooverre zijn zij zelf schuldig aan den thans bestaanden gebrekkigen toestand der vereeniging.

Die onwil om de beurs te openen spruit hoofdzakelijk voort uit het feit, dat de praktijk aanwijst, dat de jongelieden, na afloop der studies, met de verkregen kennis in de groote maatschappij onmogelijk zooveel kunnen verdienen, dat zij in hun billijk levensonderhoud kunnen voorzien.

Niettegenstaande den geldelijken steun, vindt men het stervensuur der kas steeds nabij en die toestand leidt tot eene gedwongen bezuiniging in den vorm van zóódanige verlaging der bezoldiging van onderwijzers, dat men voor zulk een bedrag geen geschikte en bekwame leerkrachten verkrijgen kan, die behoorlijke leiding aan het onderwijs op de scholen kunnen geven.

Hoe kan men dan onder zulke omstandigheden gunstige resultaten verwachten, zegt de schrijver?

Het Chineesche schoolwezen in Ned.-Indië eischt eene behoorlijke organisatie.

En zulk eene organisatie kost veel geld.

De vereeniging teert thans op de inkomende contributies van de leden, van de gelden, welke binnenkomen wegens georganiseerde liefdadigheidsfeesten, doch, over het algemeen genomen, zijn dat geen groote bedragen en worden die geleidelijk opgemaakt.

Zonder regelmatige maandelijksche versterking verwachte men niet, dat, ook zelfs in geen duizend jaren, het onderwijs op de Chineesche scholen voldoende vruchten zal afwerpen.

Behalve eene behoorlijke organisatie, is ook de leiding van een deskundig opvoedkundige noodig, die het schoolwezen weet te regelen.

Thans is de leiding van de vereeniging gewoonlijk opgedragen aan handelaren van naam of aan personen, die wel iets om handen willen hebben en hunne krachten belangeloos ter beschikking stellen, doch deze hebben ook hunne eigen belangen, die vóór gaan, met het gevolg, dat zij het opvoedkundig gedeelte hunner taak liever overlaten aan de onderwijzers.

En aangezien de bestuurders ook al niet te best op de hoogte zijn van dat gewichtige gedeelte hunner taak en velen de Chineesche taal zelfs niet verstaan, zijn zij dus aangewezen op de kennis van den onderwijzer.

(Wordt vervolgd.)

LITERATUUR-OVERZICHT.

Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren.

Van het Verbond van Vereenigingen van Landsdienaren in Ned.-Indië ontving onze Redactie de door dien Bond uitgegeven brochure „Officieel erkende armoede, of wat in 1923 staat te gebeuren in Ned.-Indië", met verzoek de aandacht onzer lezers op dit vlugschrift te willen vestigen.

Daaraan voldoende, zij nog medegedeeld, dat het Secretariaat van het Comité van Actie in Nederland gevestigd is in de Hendrik van Deventerstraat 27, Den Haag, alwaar genoemde brochure gratis verkrijgbaar is.

De vooruitzichten onzer Indische Cultures voor 1923.

In het weekblad „In- en Uitvoer" publiceert de hr. Th. O(p) d(e) C(oul) ieder jaar een reeks deskundige beschouwingen over den toestand onzer Indische cultures in het afgeloopen jaar en de vooruitzichten voor het loopende. In het Nr. van 4 April vangt hij thans aan en onderwerpt — na een korte inleiding — het artikel rubber aan eene bespreking.

Wij ontleenen enkele passages aan zijn betoog, waaruit voldoende blijkt dat de malaise, wat de rubber betreft, blijkbaar haar langsten tijd heeft gehad.

„De Ned.-Indische rubberplanters kunnen over het verloop der rubbermarkt in 1922 tevreden zijn. Terwijl in de eerste helft van het jaar de prijs tot beneden 40 cent per half K.G. daalde en slechts weinig ondernemingen de exploitatiekosten meer konden dekken, trad reeds in den zomer een verbetering in, die in December den prijs op een niveau bracht, waarop producenten ongeveer 100 pct. winst op het artikel konden boeken.

De vooruitzichten voor 1923 zijn voor Indische rubbermaatschappijen gunstig. Tal van ondernemingen hebben het product, te verkrijgen uit oogst 1923, tot winstgevende prijzen op levering kunnen verkoopen; zelfs vonden reeds verkoopen plaats voor levering uit oogst 1924 tot prijzen boven f 1.— per half K.G. De meeste Ned.-Indische plantages zijn er in geslaagd de exploitatiekosten belangrijk te reduceeren; voor de goed beheerde ondernemingen zal de kostprijs in 1923 niet meer dan 40 cent per half K.G. bedragen, afgeleverd aan Indische scheepshaven; de huidige marktprijs van c.a. 90 cent laat dus een zeer behoorlijke winstmarge.

Staatsinstellingen van Ned.-Indië.

Bij J. H. de Bussy te Amsterdam is verschenen het eerste deel der vierde, herziene en bijgewerkte uitgave van Prof. Mr. Ph. Kleintjes' standaardwerk „Staatsinstellingen van Nederlandsch-Indië".

Daar bij het verschijnen dezer uitgave omtrent den inhoud der te verwachten nieuwe staatsinrichting van Indië nog niets met zekerheid bekend was, heeft Pr. Kl. eene bespreking van den tekst van reeds ontworpen staatsregelingen achterwege gelaten.

Ned.-Indië. Oud en Nieuw.

De April-afl. bevat slechts één bijdrage en wel van Mej. C. M. Vissering over Buitenzorg. Bij tal van zeer fraaie illustraties wijdt de schr. eenige woorden aan den stichter, Gouverneur-Generaal baron van Imhoff, beschrijft vervolgens de goddelijke natuur en daarna den wereldberoemden Plantentuin, om te eindigen met eene levendige beschrijving van de eigenlijke stad.

De Mijningenieur.

Uit den inhoud der Maart-afl. Reorganisatie van de Gouvernements Bedrijven, door ir. A. L. ter Braake (eene kritische beschouwing). — De ouderdomsbepaling van formaties volgens het watergehalte der kolen, door ir. H. Tromp. — Poeloe Laoet (vervolg), door ir. H. Wolvekamp. — Uittreksel van de Eerste Nota der Salariscommissie.

De tien grootste mannen van Indië.

De Indische Post heeft onder haar lezers een referendum gehouden over de vraag wie de tien grootste mannen van Indië waren.

Het aantal ingekomen geldige stembiljetten bedroeg 3076; ongeldig waren 228 biljetten. Uitgebracht werden derhalve 3076 maal 10 stemmen, op 103 verschillende personen.

De volgende tien werden daaruit gekozen als de tien grootste mannen van Indië, ieder met het aantal stemmen achter den naam vermeld:

Pa van der Steur	2354	stemmen.
Gouverneur-Generaal Fock	2207	„
Mr. 's Jacob	1812	„
A. Zeilinga	1807	„
Bosscha	1693	„
Chatelin	1544	„
Schumann	1428	„
Van der Jagt	851	„
Wouter Cool	806	„
Burger	743	„

Meer dan 500 stemmen verwierven de navolgende: Aay, Berretty, Hans v. d. Wall, Treub, Welter, K. Wybrands, Engelenberg, Kroesen, Lievegoed en Djajadiningrat.

Meer dan 250 stemmen verwierven: Ottolander, Harloff, Roelofsen, Houtsma, Schotman, Douwes Dekker, Meyer en Tjokro.

Het doet ons in elk geval goed — schrijft de Banier, waaraan het bovenstaande is ontleend — dat Pa van der Steur bovenaan staat. Dit pleit nog eens voor ons Indisch publiek. Maar dat er niet eens 500 stemmen op Dr. Adriani zijn uitgebracht, bewijst dat men een groot man kan zijn en dat zulks toch voor velen verborgen blijft.

Mededeelingen Burgerlijke Geneesk. Dienst.

Deel IV van jaarg. 1922 dezer publicatie bevat den tekst der voordrachten, gehouden in de Geneeskundige Sectie van het tweede Natuurwetenschappelijk Congres, gehouden te Bandoeng van 11—14 Mei 1922. Overtuigd dat slechts weinigen onzer lezers in de behandelde onderwerpen belang stellen, zullen we alleen die vermelden, welke wellicht ook niet-vakkundigen kunnen interesseeren, n.l. Acute verwardheid in Ned.-Indië, door Dr. F. H. van Loon. — Constitutiekenmerken bij het Maleische ras en bij Chineezen, door Dr. H. Müller. — Over chronische bacillaire dysenterie, door A. Lichtenstein. — De oedeum-ziekte in Kediri, door Dr. A. J. Salm (met plaat).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van jaarg. 7, afl. 1. Kunst en kunstvaardigheid in Indië, door N. — Banka, door ir. M. C. Kort (geïllustreerde beschrijving van de tinexploitatie op het eiland). — Bevrijding der Toradja's van de Bonieren. Eenige gegevens betreffende de geschiedenis van het landschap Ma'kalé, door D. C. Prins (wordt vervolgd). — Brieven uit de Rimboe van Han Napeng (vervolg).

De Indische Mercuur.

No. 14. Over boorresultaten op Sumatra, door Prof. E. C. Abendanon. — Handelsvereeniging te Soerabaja (overzicht jaarverslag 1922). — Overzicht van de productenmarkt op Java en Madoera gedurende het laatste kwartaal van 1922 (ontleend aan Korte Berichten). — Kultuurberichten. (Voedingsgewassen op Java en Madoera). — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Koloniaal Instituut geeft eene opgave van recente literatuur over voedings- en voedermiddelen, vruchten en groenten, boschwezen en hout, enz.

De Tropische Natuur.

Dr. H. C. Delsman vertelt in de Maart-afl. van „Een stranding in Straat Madoera”, niet van een schip, maar van een school van niet minder dan 55 potvisschen, welke den 2en Jan. j.l. in de buurt van de desa Mlandingan op het strand zijn geworpen; een zeker niet alledaagsche gebeurtenis.

Over het lot van de visschen leest men o.m.: „Daar het grootste gedeelte van de school reeds overleden was (de foto's, welke de beschrijving verduidelijken, werden den volgenden dag gemaakt), de andere, geblakerd door het strandzonnetje, eveneens spoedig overleden en tot bederf overgingen, was het weldra wegens den afgrijselijken stank niet meer aan het strand uit te houden. Het verrottingsproces ging zeer snel, zoodat het Bestuur ingreep en last gaf de lijken (waarvan de lengte van sommige ruim 5 Meter bedroeg) zoo snel mogelijk te begraven, hetgeen heel wat voeten in de aarde had, daar de Inlanders er slechts met moeite toe te krijgen waren, dat vuile werkje ter hand te nemen; maar natuurlijk gebeurde het toch. Telkens moesten evenwel de lijken opnieuw onder het zand bedolven worden, niet alleen omdat de golven herhaaldelijk het strand opwoelden, zoodat de lijken weer bloot kwamen te liggen, maar een groot aantal krokodillen kwamen op den stank van de rottende lichamen af en groeven 's nachts de lijken op, terwijl groote zwermen kraaien zich eveneens aan dit feestmaal te goed kwamen doen.

Onder de aangespoelde dieren waren verscheidene wijfjes, die in doodsstrijd nog jongen wierpen; ook werden in enkele lijken foetus aangetroffen.

Eigenaardig genoeg werd van geen enkele zijde een poging aangewend om de kostbare olie of vet en traan te winnen. Wellicht was aan de Chineezen, die bij troepen het schouwspel kwamen bewonderen, niet bekend welk kapitaal daar voor het grijpen lag, maar ook kan het zijn, dat nergens voldoende gereedschappen aanwezig waren om olie, vet en traan te verzamelen.”

Van den verderen inhoud van dezelfde afl. vermelden we nog het vervolg van H. W. Meindersma's geïllustreerde bijdrage, getiteld: Eenige bijzonderheden over mangrovebosschen.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 1923, No. 3. Schieten bij de Artillerie (2e vervolg), door Pro Procura. — De voorcompagnie bij een verdedigende opstelling, door M. P. H. Calmeijer. — „Daginvloeden” voor de Artillerie (slot), door R. N. de Ruyter van Steveninck. — Beschouwingen naar aanleiding van het artikel Luchtvaart-materieel in N.-I., door H. Behrens. — Eenige aanteekeningen over het gebruik van Artillerie volgens de G. H., door D. B.

Nieuw-Guinea.

Van het uitgebreide werk dat verschijnt als resultaat van verschillende Nederlandsche wetenschappelijke expedities naar Nieuw-Guinea is onlangs (bij E. J. Brill te Leiden) uitgekomen de vierde aflevering van deel VII (Ethnographie).

Ze bestaat uit één studie: Anthropological results of the Dutch scientific Central New-Guinea expedition A°. 1920, followed by an essay on the anthropology of the Papuans, by H. J. T. Bijlmer. (Op deze studie werd dezerzijds reeds eerder de aandacht gevestigd, toen de schrijver haar als academisch proefschrift het licht deed zien).

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Inhoud van No. 35. Beschrijving van groenbemesters, door Sody. — Nog een merkwaardige klapperziekte? door A. J. K. (met ill.). — Eenige eigenschappen onzer bouwgronden welke behalen van goede oogsten daarop in den weg staan (vervolg), door N. N. — Koffie zonder „schaduw” toppen en snoeien, door D. J. Dibbetz. — Ongeslachtelijke vermenigvuldiging, door J. J. Ochse. — De dierenwereld uit des planters naaste omgeving (vervolg). — Bijnplanten, door Ram. — Algemeen overzicht van de theecultuur in Ned.-Indië gedurende 1922, door H. A. Pullar. — De Nederlandsche theemarkt in 1922. — Ziekten in de thee. — De Middelbare Landbouwschool, door Dr. R. Broersma. — De suikerindustrie in Suriname (ontleend aan de N. R. Ct.). — Iets over de bereiding van veekoeken in Indië. — Rubber. Bestrijding van het Britsche reductieschema. — 's Lands caoutchoucbedrijf.

Don Lorenzo II van Larantoeka.

Prof. J. C. van Eerde geeft in het April-Nr. van Onze Eeuw eene beschrijving van het leven van Don Lorenzo II, radja van het landschap Larantoeka op het eiland Flores, die in 1905 wegens wederspannigheid en tegenwerking van het Bestuur uit zijn ambt werd ontzet en verbannen naar Djokjakarta. Op deze merkwaardige persoonlijkheid laat Prof. v. E. het volle licht vallen, het licht dat de Regeeringsverslagen ons geven, welke hem van de ongunstigste zijde doet kennen en het licht dat de Roomsch-Katholieke missie over hem heeft laten schijnen, waarin we hem zien als een braaf Christen en oprecht en beschaafd man.

De zeer lezenswaardige bijdrage van Prof. v. E. houdt mede eene waarschuwing in voor het betrachten van voorzichtigheid met betrekking tot het oordeel dat van Europeesche zijde over een Inlander of een Inlandsch volk wordt uitgesproken.

De Indische Staatsspoorwegen in de Tweede Kamer.

De heer A. S. Reitsma te Bandoeng, de bij uitstek deskundige op het gebied der Indische spoorwegpolitiek, schrijft in het jongste Nr. van Vragen des Tijds over hetgeen met betrekking tot de Indische Staatsspoorwegen bij de behandeling der Indische Begrooting voor 1923 door de Tweede Kamer werd te berde gebracht. Aan zijn betoog laat hij eenige historische aanteekeningen voorafgaan om zich dan te keeren tegen de in het midden gebrachte verkoopsvoorstellen.

„Vergelijkt men de behandeling in de Tweede Kamer van hetzelfde onderwerp, 40 jaar geleden, met die van de verkoopsplannen in 1922, dan zal de groote overeenkomst dadelijk opvallen. Maar ook onmiddellijk het verschil. De grondigheid van toen steekt al heel schril af bij de grenzenlooze oppervlakkigheid van heden. Stemt dit in algemeenen zin droevig, verheugend is het voor hen die...... er thans niets voor voelen om zich van een kostbaar nationaal bezit te ontdoen, dat ook eenige generaties van bekwame vaderlanders voor ons verworven hebben en dat niet uit luxe bijeengebracht werd, maar uit harde noodzakelijkheid, n.l. omdat het particuliere kapitaal zich afzijdig hield.

De kleinmoedigen, die onder den druk der tijden het vertrouwen in zichzelf en in het land verloren hebben, mogen de woorden ter harte nemen, welke de Asser afgevaardigde Oldenhuis Gratama vroeger bij de spoorwegdebatten sprak: dat na de eb de vloed weer zal komen. Wanneer het zoover is, dan moet de Staat het transportstelsel te land beheerschen, gelijk hij het ook nu doet. Dan met leege handen te staan zou al heel schadelijk en beschamend wezen."

Ned. Indisch Rubber- en Theetijdschrift.

7e jaarg. No. 24. Nogmaals de Rubber-restrictie. (Alle onzekerheid weggenomen), door B. — Kunstmeststoffen, door Dr. J. J. B. Deuss. — 's Lands Caoutchoucbedrijf in 1919 en 1920. — De rubberpositie. — De stijging der rubberprijzen. — De theecultuur voorheen en thans (slot), door Dr. J. J. B. Deuss. — Iets over kabelbanen, hun aanleg en gebruik van cultuurondernemingen, door A. Bertling (met ill.). — Volkstheecultuur, door Cajunta. — De Soekaboemische Landbouwvereeniging.

Zending.

Nederlandsch Zendingsblad. April 1923. Hoe het 125-jarig bestaan van het Ned. Zendelinggenootschap te Sitoardjo herdacht werd, door J. Wiegers. — In Memoriam. Alexander Johannes Duymaer van Twist. — In Memoriam Dr. J. L. Heldring. — Nederlandsche zendingsschool. Oproep van aspirant-kweekelingen.

De Banier, 2 en 9 Maart '23. De Zending op Alor (ontleend aan de Timor-Bode).

Berichte der Rheinischen Missions-Gesellschaft. April '23. Sorgen und Segen in der Batakmission auf Sumatra (Fortsetzung). — Wie sieht's in Mentawei-Enggano aus?

Locale Belangen.

De afl. van 1 Maart bevat het slot van Dr. W. B. Petri's artikelenreeks over de Indische wegen en de mechanische tractie. — In de rubriek Decentraliana o.m.: Nieuwe gemeente-ordonnantie. — Bandoeng. Gedeeltelijke oplossing kampongvraagstuk. — De behandeling in den Volksraad van het voorstel tot wijziging der Lokale Raden Ordonnantie.

Het wapen van Suriname.

De hr. A. H. G. Rustwijk deelt in het April-Nr. van Neerlandia mede:

De heer Jager schrijft in het Dec. Nr. van Neerlandia over zijn bezoek aan Suriname. „Een goed woord voor Suriname" schreef hij boven zijn opstel, dat meer goed bedoeld dan goed is. Slechts willen wij de aandacht voor het volgende vragen. Hij schrijft o.m.:

„Eindelijk mogen wij niet verzuimen te melden, dat het zoowel ambtenaren als kleurlingen een doorn in het oog is, dat het mooie Surinaamsche wapen niet meer erkend wordt...... Het wapen stelt voor 2 negers met pijl en boog, die een schild vasthouden, waarop een 3-mast schoenerbrik is afgebeeld met de woorden er boven: Justitia, pietas, fides.

„Het mooie Surinaamsche wapen". Over den smaak valt niet te twisten, heer Jager. Het zijn echter geen negers, die op het wapen voorkomen. Het wapenschild van Suriname is ovaalrond met een zeiland driemast galjootschip er op; het wordt gesteund door 2 met boog en pijl gewapende Indianen, de oorspronkelijke bewoners van Suriname. Het draagt tot opschrift de Latijnsche spreuk: „Justitia, Pietas, Fides."

Nadat Suriname ruim 200 jaar in het bezit van zijn wapen was gebleven, moest het plaats maken voor het Nederlandsche, terwijl elke Nederlandsche gemeente en zelfs Batavia zijn eigen wapen heeft. Geen wonder, dat er telkens stemmen opgaan om het oude Surinaamsche wapen in eere te herstellen.

* * *

Rubber in the Netherlands East Indies (with illustrations). (Holland and her Colonies, March 1923).

Hoe staat het met de Indische Hooger onderwijs-plannen, door v. L. (Neerlandia, April 1923).

Niederländisch-Ostindien. Ein länderkundliche Skizze, von H. Heyer, Professor der Kolonial Geographie an der Universität Leipzig. Mit Tafeln. Berlin, D. Reimer. (66 bl.)

Internationale volkenkunde, door Prof. J. C. van Eerde. (De Gids, April 1923).

Suriname.

Onder het hoofd *„Grootste Demerariese diamant"* schrijft *„Suriname"* van 27 Februari:

„Men heeft in Demerara een diamant gevonden van 36½ karaat. Dat is het grootste steentje, tot nu toe daar gevonden. Het werd te Georgetown gebracht door de heren Clarke en Phipps, is ruim vijf karaat zwaarder dan de grootste zijner voorgangers en heeft een prachtige kleur. Het is een zuiver wit steentje en heeft een goede „diamantgedaante", zooals de techniese terminologie luidt, terwijl het zo goed als zonder scheuren is. Alleen het oppervlak vertoont een scheurtje.

Latere berichten vermelden de omstandigheden waaronder het kleinood gevonden werd en welke een enigszins dramaties karakter dragen. Daniël Clarke, een twintigjarige jongeling, had n.l. zijn vrienden gezworen, dat hij de grootste diamant in de kolonie zou vinden. Het was misschien ernst, het kon ook maar scherts zijn geweest, maar een feit is het, dat hij zijn eed heeft gestand gedaan.

Ofschoon hij geen begrip had van diamant-exploitatie — het was de eerste maal dat hij een tripje naar het bos zou maken — vertrok hij de 31e Oktober verleden jaar met zijn broeder Joseph en diens kompagnon Phipps naar de diamantvelden aan de Kurupung en bereikte na een moeilijke reis zijn bestemming op 10 Januari. Zware regens beletten de diamantzoekers dadelijk het werk ter hand te nemen. Eerst op de 1e Februari konden zij met het zoeken beginnen en reeds zeven dagen later, de 8e Februari dus, de verjaardag van Joseph Clarke, ontdekte Daniël de steen op een oogenblik dat men reeds moedeloos begon te worden van het vruchteloos zoeken, daarmee zijn broeder een gelukkiger geboortedag bezorgende, dan deze tot nu toe waarschijnlijk heeft mogen vieren."

Tot zoover het blad.

In *„The World's Work"* van Februari vonden wij een met aardige kiekjes verlucht artikel van William J. Lavarre Jun.: *„Discovering diamonds in British Guiana. An amazing adverture in opening up the treasure house on the Upper Mazaruni River"*.

„Being foot loose and fancy free, I set out six years ago in search of adventure. Instead, all I found was diamonds."

In den herfst en winter 1916—17 zette hij de reis door tot de bronrivieren van de Mazaruni, ongeveer 150 mijlen van Georgetown. Daar deed hij, in een Karaïbendorp, zijn ontdekking van diamant. Dat kwam zoo: de Indianen gebruiken voor het raspen van kassave eigengemaakte raspen, een plank namelijk, waarop scherpe keisteentjes zijn vastgemaakt door middel van een soort hars. De reiziger bekeek zoo'n rasp en merkte op dat sommigen der steentjes in het zonlicht schitterden. Hij vroeg den Karaïbischen hoofdman, waar deze de steentjes had gevonden, maar kreeg een ontwijkend antwoord. Raspen met deze steentjes waren veel beter dan die met andere steentjes, waarom de Karaïb liever de vindplaats niet wilde aanwijzen. Maar wat bonte kleederen en kralen aan de vrouw en jenever en andere begeerlijke zaken aan den man voerden ten slotte tot het doel en na een paar weken werd de vindplaats aangewezen, de

bedding van een kreek die in de Mazarum uitmondt. In een laag van blauwe klei en grind werd een diamantje van een halve karaat gevonden.

„I have done little else since that day — zegt de schrijver — than follow the trail of the diamonds, and with a good deal of *success*."

Maar niet in den tijd waarover hier gesproken wordt. Een geduchte aanval van zwartwaterkoorts deed hem het verder onderzoek voorloopig staken. Hij vertrok naar Engeland, met het vaste besluit nooit weer naar de wildernis te gaan. Inmiddels brak de wereldoorlog uit en hij nam dienst. In 1919 zien we hem weer naar Zuid-Amerika trekken als deelnemer aan een expeditie die uitgerust was om de bronrivieren van de Amazone te exploreeren en die de Amazone opvoer en door de Rio Negro in het brongebied van de Orinoco kwam.

In 1921 kon hij geen weerstand bieden aan den drang om weer naar diamant te gaan zoeken. In Britsch Guiana worden de „free diamonds" gevonden in de karakteristieke blauwe klei-grindlaag in de kreekbeddingen. De oorspronkelijke ligplaatsen zijn moeilijk te vinden — en zijn nog niet gevonden — wegens de 15 tot 30 voet dikke verweeringslaag en het dichte woud die het oorspronkelijk gesteente bedekken. Alle tot dusver gevonden diamanten zijn „free diamonds."

Op zijn expeditie van het vorige jaar gelukte het den heer Lavarre vele honderden karaat diamanten te vinden in de kreekbeddingen. Ook kon hij zijn werkplan voortzetten, daarin bestaande dat hij, stroomopwaarts gaande, al de kreekbeddingen onderzocht, elimineerende die welke steriel bleken en in kaart brengende die welke diamanten bevatten, om zoodoende ten slotte de plaats te kunnen bepalen van waar al die steenen afkomstig waren. Wij vinden niet vermeld, waartoe deze theorie geleid heeft. De grootste steen door den heer Lavarre gevonden woog 32 karaat — dus iets minder dan de diamant door den heer Clarke onlangs gevonden — en had, geslepen, een waarde van ongeveer £ 1.600. Hij kon er geen kooper voor vinden en was verplicht hem in kleinere stukken te doen snijden.

De heer Lavarre is nu met een staf jongelieden naar Britsch Guiana teruggekeerd met een behoorlijke uitrusting „ready to make a thorough, and — zooals hij hoopt — final exploration to locate the big diamond mine."

Het slot van het artikel volge hier in de eigen woorden van den schrijver:

„Maybe — I still hope — adventure will lurk round the corner. The nearest I have ever come to catching up with it was just over the boundery in Venezuela, when I sought the hospitality of a night at the cabin of a Spanish rangero in the mountains. He provided me with food and shelter, and I tried to convince him that I was conferring as much distinction on him as he was conferring kindness on me by showing him a letter of recommandation from the President of his country. I then discovered that my most was a revolutionist and one of the President's bitterest enemies. He did not withdraw his hospitality, however, so I swung my hammock on his porch and was about to dropp of to sleep when I overheard him and a companion talking in low tones. Their concluding remark in Spanish was, „We won't kill him till morning." I spent an alnost sleepless night, with my revolver thrust in the breast of my shirt and with one eye always half open for trouble. In the grey of the dawn I saw a figure emerge from the house carrying in its hand a glittering rifle barrel. I carefully got my pistol ready for action and kept it drained on the figure without shifting my position in the hammock. The figure advanced to the edge of the porch, turned its back to me, took firing position and blahed away. Instantly loud squeals from the brush resounded and to my immense relief, I learned that the discussion of the night before referred to the pig which was to be slaughtered for my breakfast."

Heel beleefd was het niet den gast niet te waarschuwen dat men ging schieten. Maar dit daargelaten; wie onzer lezers krijgt niet voor den geest Paul Louis Courier's *„Une aventure en Calabre"*, hem zeker uit zijn schooljaren wel bekend. L'histoire se répète.

Nu een enkel woord over de geschiedenis van de rasp. Deze eigen gemaakte raspen hebben wij ook in Indianenkampen in Suriname zien gebruiken. Bij de benedenlandsche Indianen zijn ze misschien nu vervangen door raspen van Europeesch maaksel, maar ze zullen als familiestukken bewaard zijn. Onze diamantzoekers zullen goed doen die raspen eens te bekijken. Men kan niet weten. Bij de bovenlandsche Indianen zijn ze zeker nog in gebruik, al is het niet onwaarschijnlijk, dat door de Boschnegers ook het Europeesche fabrikaat daar te vinden is.

* * *

In de *„N. R. Ct."* van 3 April, Avondblad D, schrijft Dr. van Blankenstein zijn slotwoord, een warm pleidooi voor de kolonie die hij lief heeft gekregen. Wij hopen nu spoedig de reeks voortreffelijke artikelen in boekvorm te zien verschijnen.

* * *

Uitvoer der voornaamste producten gedurende het jaar 1922. — Ondervolgend staatje biedt een overzicht van den uitvoer der voornaamste producten uit de kolonie Suriname gedurende het jaar 1922, vergeleken met de overeenkomstige cijfers van het jaar 1921.

Benaming.	1921	1922
Cacao (in Kg.)	1.636.465	1.558.679
Suiker („)	9.565.417	9.470.935
Balata („)	464.437^{5}	395.542
Koffie („)	1.514.009	2.169.525
Goud (in Gr.)	291.347^{5}	351.377^{5}
Van de ontginningsterreinen aangevoerd goud (in Gr.)	351.182	373.646

Curaçao.

De Economische Toestand.

De voorzitter van de Curaçaosche bank heeft weer een belangwekkende nieuwjaarsrede gehouden. Wij ontleenen daaraan het volgende:

„Het aantal ingeklaarde stoomschepen bedroeg in 1922 1182 met een bruto inhoud van 5.308.487 M^3. (v. j. 890 met 3.958.829 M^3.).

Deze toeneming is voor een groot deel te danken aan de uitbreiding van de scheepvaartbeweging van de Curaçaosche Petroleum Mij. In 1921 werden van deze maatschappij ingeklaard 434 schepen met een bruto inhoud van 924.289 M^3., terwijl in 1922 ingeklaard werden 608 schepen met een bruto inhoud van 1.429.449 M^3. De toeneming van de overige 118 schepen met een bruto inhoud van 844.698 M^3. is te danken aan het feit, dat verschillende andere stoomvaartlijnen Curaçao in het vaarplan hebben opgenomen.

Sinds Mei 1922 komt geregeld de Fransche boot der Compagnie Générale Transatlantique, de Hamburg—Amerika-lijn sinds 1 Januari 1922 bijna wekelijks. De K. W. I. M. breidde den dienst op New-York uit, die op Maracaibo werd intensiever; de Carribean Steamship Cy. staakte echter haar vaart op Curaçao.

Voor de zeilvaart zijn deze cijfers minder opwekkend. Weliswaar is het aantal ingeklaarde schepen van 1172 in 1921 tot 1241 in 1922 vermeerderd, maar de bruto-inhoudsmaat ging achteruit van 228.988 M^3. tot 169.952 M^3.

De vermeerdering van den invoer van ƒ 17.318.296 in 1921 tot ƒ 18.792.610 in 1922, ondanks de dalende prijzen, komt geheel voor rekening van ruwe petroleum. Hiervan werd in 1921 ingevoerd tot een waarde van ƒ 7.265.243 en in 1922 tot een waarde

van *f* 9.153.373 of bijna 2 millioen meer dan in 1921.

De invoer uit Nederland bedroeg dit jaar belangrijk minder dan in 1921. De invoercijfers liepen n.l. van *f* 1.243.000 tot *f* 986.000 of 20 pCt. achteruit, voornamelijk door minderen invoer van voedingsartikelen als boonen, erwten en aardappelen, door het slagen van den oogst op Curaçao, terwijl menig product in plaats van uit Nederland dit jaar uit Duitschland kwam.

Nederland heeft dan ook, o.a. op het gebied van aardewerk, glaswerk en bier terrein verloren ten koste van Duitschland, uit welk laatste land de invoer toegenomen is van *f* 152.719 in 1921 tot *f* 418.419 in 1922. Hier heeft de valuta natuurlijk een belangrijke rol gespeeld.

De waarde van den uitvoer bedroeg in 1922 *f* 13.825.205, tegen *f* 12.689.785 in 1921 of een stijging van *f* 1.135.420. De waarde der uitgevoerde producten van de Cur. Petroleum Mij. bedroeg in 1921 *f* 8.918.000 en in 1922 *f* 10.247.000.

Wanneer men van den totalen uitvoer, den uitvoer der producten van de Cur. Petroleum Mij. aftrekt, dan komt men tot een uitvoer in 1921 van *f* 3.771.000 en in 1922 van *f* 3.577.000 of een vermindering van *f* 194.000.

Deze vermindering is te wijten aan de daling der steenkolenprijzen. Uitgevoerd werd in 1921 28.000 ton en in 1922 35.000 ton, met een waarde van resp. *f* 1.238.870 en *f* 987.324.

De hoeveelheid der uitgevoerde producten was belangrijk grooter dan in 1921. De uitvoer van zout uit Curaçao nam toe van 2756 ton tot 7730 ton. Zoo ook van hoeden van 77.000 dozijn tot 98.000 dozijn. De uitvoer van phosphorzure kalk bedroeg 56.077 ton of 4800 ton minder dan in 1921.

De uitvoer van olieproducten is belangrijk hooger dan in 1921. Uitgevoerd werd in 1922 15.092.786 L. gasoline, 1.056.000 K.G. gasolie, 12.851.422 L. petroleum en 269.221.000 K.G. residu.

De uitvoer naar Nederland bedroeg *f* 90.000 en naar Amerika *f* 549.000, terwijl deze cijfers in 1921 resp. waren *f* 74.000 en *f* 272.000. De groote toeneming in den uitvoer naar Amerika is te danken aan den uitvoer van residu, terwijl ook de uitvoer van hoeden *f* 70.000 hooger was.

Over het bankwezen zelf zeide de voorzitter o.m.:

De particuliere bankinstellingen te Willemstad hebben reeds in vele opzichten één lijn getrokken. De kans is niet geheel uitgesloten dat het publiek daarvan op den duur de dupe wordt. Onze aanwezigheid is waarborg, dat dit ten opzichte van de wisselkoersen en prima credieten niet zal geschieden.

We hebben gemeend het koloniaal belang te behartigen om onze zaken op de Bovenwindsche Eilanden, al zijn deze weinig winstgevend, uit te breiden, o.a. door het aantal vertegenwoordigers te vergrooten en het invoeren van een speciale code, teneinde mede te werken dat op die eilanden een betere toestand in het muntwezen tot stand wordt gebracht.

Wij kunnen verklaren, dat we hierin vrijwel geslaagd zijn.

Wanneer ik hier, Mijne Heeren, aan het einde ben gekomen van mijn jaaroverzicht, dan meen ik, dat het afgeloopen jaar voor de kolonie zeker niet als het slechtste kan worden beschouwd en dit geldt speciaal voor het eiland Curaçao, waar naast een goed geslaagde oogst groote behoefte aan arbeidskrachten bestaat door het toenemende scheepvaartverkeer.

Op de Bovenwindsche Eilanden en op Aruba is de toestand minder gunstig.

De Bovenwindsche Eilanden zijn uitsluitend aangewezen op landbouw en zoutwinning en voor Aruba bepaalt de prijs van aloë den stand van de economische barometer. Waar katoen op de Bovenwindsche eilanden weinig verbouwd werd en aloë laag in prijs is, waren de toestanden niet rooskleurig.

De kolonie heeft tot heden niet veel geleden van de wereldcrisis en, wanneer men blijft streven naar verhooging van de economische weerkracht der kolonie eenerzijds en versobering van 's lands uitgaven anderzijds, dan zie ik ook het jaar 1923 niet somber in.

Met vlugge pas hebben wij afscheid genomen van het jaar, dat achter ons ligt. Het nieuwe jaar gaan we tegemoet vol moed en vertrouwen op onze eigen krachten.

Onze 95-jarige instelling voelt zich in staat ook haar taak het volgend jaar te volvoeren, waar ze naast de ondervinding der afgeloopen jaren overtuigd is, dat haar taak het welzijn der kolonie betreft.

S. Duwaer.

De Curaçaosche beeldhouwer J. de Pool, die de Brion-buste maakte, welke begin Maart op Curaçao werd verwacht, heeft opdracht gekregen een borstbeeld te maken van den heer S. Duwaer, stichter van het kinderziekenhuis te Maracaibo, bekend ook als vertegenwoordiger van het *Algemeen Nederlandsch Verbond*, dat hij warm steunde.

Verbinding der eilanden.

De verbinding tusschen Curaçao, Aruba en Bonaire werd den laatsten tijd onderhouden met de *Ligia*, voor *f* 600.— per maand. Dat 't ook minder kan, bewijst eene aanbesteding, van gouvernementswege gehouden. Er was eene inschrijving van *f* 5000.— per jaar en de *Ligia* zelf daalde af tot *f* 5700. —per jaar. „Uit het feit, dat zooveel groote barken op deze aanbesteding hebben ingeschreven, valt evenzeer af te leiden, dat er *elders* voor onze zeilers niet veel te verdienen valt", meent de *Amigoe*, waaraan wij het bovenstaande ontleenen.

Draadlooze verbinding Curaçao—Holland.

De chef van het draadlooze station Riffort op Curaçao schrijft aan de *Amigoe*:

„De proefseinen van het groote verzendstation te Kootwijk bij Apeldoorn, werden op het ontvangstation te „Daniël" goed opgenomen. De teekens van genoemd station kwamen harder en zuiverder in dan die van het station Nauen, Duitschland, zoodat m.i. de verbinding zelfs in den tijd van luchtstoringen is te onderhouden, indien de woorden een paar malen worden herhaald.

Tot nu toe werd steeds uitgeluisterd naar het station Malabar, doch zonder resultaat. Wel werden er zwakke stations op de aangegeven golflengten gehoord, doch de luchtstoringen maakten het onmogelijk er iets van op te nemen. De stations te Guam, Cavite, enz., zijn allen goed te hooren."

Formaliteiten.

De Gouverneur heeft laten bekend maken, dat vreemdelingen, die door hem in gehoor wenschen te worden ontvangen, zich door den consul van hun land behooren te laten voorstellen.

En als hun land niet consulair vertegenwoordigd is.........?

Cuba.

Donderdag 25 Febr. '23 zijn met de Goulet *Frisia* 80 personen naar de Suikercentrale *Manati* (Cuba) vertrokken.

Behalve 4 Curaçaoënaars waren al de overigen Venezolanen.

Eigenlijk hadden er 16 arbeiders van Curaçao het contract geteekend, doch op het oogenblik van het vertrek kwamen er maar 4 opdagen. De vorige 12 hadden reeds, na gecontracteerd te hebben, een som gelds als voorschot in ontvangst genomen en hebben dus door achter te blijven, zich aan woordbreuk schuldig gemaakt. Wat wij ten strengste afkeuren en natuurlijk ook op den gemachtigde dier Centrale een slechten en zeer ongunstigen indruk moet maken.

Met het stoombootje *Manati* vertrok deze gevolmachtigde de heer B. L. Ruiz, Vrijdag naar Aruba, om te trachten ook daar nog eenige werklieden aan te werven.

De Koloniale Raad sterft uit.

Van de 13 leden zijn er niet minder dan 4 buiten gevecht gesteld: voorzitter en ondervoorzitter vertoeven nog steeds in Holland, Dr. Ellis is op de bovenwindsche eilanden, en nu gaat ook het nieuwe lid, de heer De Veer Abrahams, met verlof.

Uit den Verren Vreemde.

Is Egypte op weg naar de onafhankelijkheid?

De khedive van Egypte voelde zich in groote mate zelfstandig, maar beschouwde zich toch als vazal van den sultan van Turkije. Tijdens den wereldoorlog deed Engeland zijn bemoeienis met Egypte sterk doorwerken, de Turksche khedive werd tot heengaan gedwongen, een door Londen beschermde khedive kwam als onafhankelijk sultan op den troon. Hoewel dit den Jong-Egyptenaren naar den zin moest wezen, toonden zij zich toch volstrekt niet ingenomen met de niet opgeheven Britsche voogdij. De Engelsche hooge commissaris Cromer oordeelde de Egyptenaren rijp voor zelfbestuur, met een Britsch ruggesteuntje slechts; voor Soedan maakte hij een voorbehoud van verdere strekking. De commissie-Milner wees den weg aan om Egypte in spoedige evolutie werkelijk tot zelfbestuur te brengen. Doch de Britsche politiek kan zich nog altijd maar heel moeilijk voegen naar het inzicht: opvoeden van een ander land tot zelfstandigheid. Zich met Egypte bemoeien, het losmaken van Turkije, zonder er zelf meester te blijven, of althans voogdij uit te oefenen, zooiets gaat nog in tegen de opvatting van koloniale politiek, die Groot Brittannië in het bloed zit. Minister Churchill wenschte Egypte den weldaad van Britschen steun niet te onthouden; hij meende in lord Allenby den man te hebben, die Egypte onder zachten dwang kon nemen en het tevens zoet zou kunnen houden, door het een zekere mate van zelfrecht tot regeeren te gunnen. Dit is niet meegevallen; de Jong-Egyptenaren bleken volstrekt niet tevreden te zijn. In tegenstelling met de leiders der nationalisten in andere landen, die doorgaans verwoede drijvers zijn, was Saad Zaghloel Pacha, de voorman der Egyptische nationalisten, een bezadigd staatsman, die het met Cromer en Milner best had kunnen vinden. Op menig punt was hij voor overleg te vinden geweest, maar ten opzichte van het verblijf van Britsche troepen in Egypte gaf hij niets toe, deze moesten weg, Egypte zou zelf voor de veiligheid, ook van de vreemden en ook voor de gemeenschap met Soedan, zorgen.

Allenby meende de zaken wel naar zijn hand te kunnen zetten, indien Zaghloel maar uit het land verdween. De gewone dwaling; een groote nationale beweging bestaat niet door den leider, zij geeft zich een leider. Generaal Allenby ging naar Londen om zijn inzicht te bepleiten; kort na zijn terugkeer werd Zaghloel, *zonder vorm van proces*, naar de Seychelleseilanden, in den Indischen Oceaan, verbannen. De verhoudingen verbeterden echter niet. Met moeite slaagde Allenby erin ministers te vinden, die, onder zijn leiding, een in naam Egyptische regeering wilden vormen. De bevolking bleef zich afkeerig toonen van de Britsche bemoeienis. Herhaaldelijk kwam 't tot scherpe uitingen van antipathie. Toen de berichten ongunstig luidden over den gezondheidstoestand van Zaghloel, in het fnuikend klimaat der Seychelles, werd niet onduidelijk uitgedrukt, dat men zijn dood als een politieken moord zou beschouwen, die dan op rekening van Allenby zou worden gesteld.

De generaal begon 't vertrouwen in zijn ijzeren stelsel merkbaar wat te verliezen. In de herfst van 1922 werd Zaghloel overgebracht naar Gibraltar. Hierdoor werd nog wel geen voldoening gegeven aan den roep om zijn terugkeer, maar er lag toch al een gehoorgeven aan de stem des volks in. Toen is de reis van zijn vrouw, van Kairo tot Port Said, waar zij zich inscheepte om naar haar man te Gibraltar te gaan, in October tot een monstermanifestatie gemaakt, waaraan duizenden en duizenden, mannen en vrouwen, den ganschen weg langs, deelnamen, onder den roep: „Hatoe Saad!" Breng ons Saad terug!

Een Egyptische delegatie bewerkte te Londen de inzichten van parlementsleden. De loop der onderhandelingen te Lausanne gaf ook een schok aan het geloof in de ijzeren politiek als de beste voor de landen van overzee. In Maart stelde een honderdtal leden van het Britsche parlement een schrijven tot Curzon, waarin zij aandrongen op het voeren van een oprechte bevredigingspolitiek voor Egypte, waarin zij het teruggeven van de vrijheid aan Saad Zaghloel Pacha als eerste voorwaarde stelden: Hatoe Saad! Het zal wel geen toeval zijn, dat juist nu het besluit genomen is om Zaghloel zelf voor zijn eigen, minder gunstige gezondheid te laten zorgen. Hij is blijven aandringen op een voor den rechter brengen van zijn zaak; dit heeft men niet aangedurfd, doch evenmin het hem in ballingsshap te laten zonder veroordeeling. Hij gaat eerst te Vichy een poging doen om herstel te krijgen van de kwaal, waarom het heet dat hem de vrijheid weer gegeven is. Daarna zal hij naar Egypte terugkeeren. De meer dan 70-jarige grijsaard zal daar als partijleider vermoedelijk daadwerkelijk niet veel meer presteeren, maar zijn terugkeer zal in Egypte als een groote gebeurtenis worden beschouwd. De nationalisten zullen erdoor tot volharden, tot niet toegeven worden aangespoord.

Men make zich in Engeland nu vooral de illusie niet dat de nationalisten het hoofd in den schoot zullen leggen. Het voorbeeld van Angora zal hen nog meer aansporen tot den eisch om onafhankelijkheid. Anderzijds zal Egypte in Angora ook een mogelijken mededinger zien naar de overheersching van het Nijlgebied, dat immers een land onder Turksche suprematie geweest is.

Tijdens de vorige Lausannebijeenkomst heeft zich daar een Egypte-delegatie aangemeld, die om de gelegenheid vroeg voor de Egyptische belangen te mogen opkomen. Nu eerstdaags de conferentie te Lausanne weer hervat wordt, is 't niet onwaarschijnlijk er ook weer een Egyptische deputatie ten tooneele te zien verschijnen. Veel kans om gehoor te verkrijgen zal deze dan, naar 't ons voorkomt, niet hebben. Noch Turkije, noch de geallieerden zullen officieele vertegenwoordigers van Egypte daar wenschen te laten aanzitten. Maar een zoodanig optreden zou wel aanleiding kunnen worden, dat Angora en Londen genoopt werden zich over hun voorgenomen verhouding en houding tot het rijk van den khedive uit te spreken, en het zou dan wel eens kunnen blijken, dat de een den ander de kans niet gunt om er den toon aan te geven, en dat daarom Egypte, naast Syrië en Mesopotamië, toch nog een der klippen gaat worden, die de Lausanne II zal moeten trachten te omzeilen.

Lord Carnavon. †

Een dood waar omheen zich misterie zal vormen, en die, tot een legende gemaakt, zal voortleven tot in lengte van eeuwen. Zestien jaren wijdt lord Carnavon zich aan onderzoekingen naar de in het oude Egypte verborgen schatten. Zijn werk wordt bekroond met de ontdekking van het 3000 jaren oude grafpaleis van Toet-Ank-Amen. De werkzaamheden, om de in de tombe opgehoopte schatten aan het licht te brengen, vergen veel tijd; de opeengestapelde relikwieën vormen als een bescherming van de mummie van den Pharaoh. Vóórdat de indringers, de verbrekers van de grafstilte tot de sarkofaag, zijn doorgedrongen, verplicht het seizoen hen tot tijdelijk staken van hun werk. En dan komt een insect, een muskiet den ontdekker een steek geven, waardoor hij bezwijkt eer hij de rust van Toet Ank Amen, van den hersteller van het oude geloof der Egyptenaren, heeft kunnen verstoren. Hierin biedt de stof zich aan voor een treffend verhaal, zooals er in de 1001 nacht reeds gevonden zijn. De ontdekking van Carnavon zal er niet minder populair door worden; een schrale troost, maar toch een troost, dunkt ons.

De financieele moeilijkheden van Britsch Indië.

Wij hebben melding gemaakt van de pogingen in Britsch Indië, in het werk gesteld om het budget kloppend te maken en te doen uitkomen, dat deze vooral redding zoeken door bezuiniging op het militair departement. De onderkoning, lord Reading, is door de zich opdringende noodzakelijkheid tot inkrimping van de uitgaven en versterking van de middelen al evenmin in een aangename positie gebracht als mr. Fock in onze koloniën.

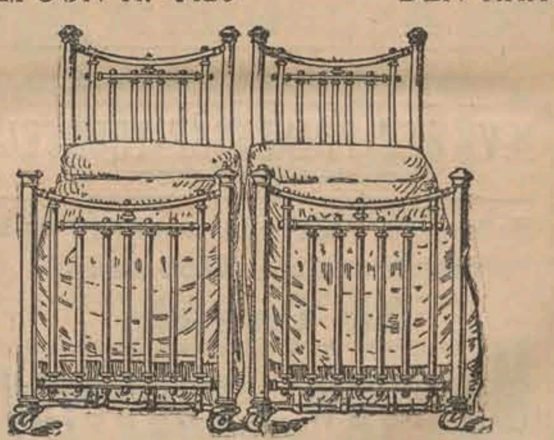
De bezuiniging op de militaire uitgaven vindt in Engeland zelf geen instemming; Indië moet de defensie-aangelegenheden, zegt men, niet van eigen standpunt alleen beoordeelen, maar het behoort zijn positie en taak als deel van het groote Britsche rijk indachtig te blijven. Doet het dit, dan acht men een zoo vèrgaande besnoeiing op de legeren vlootuitgaven, als voorgesteld is, niet te aanvaarden. Er zijn ook stemmen tegen deze bezuiniging opgegaan om Indië zelf; zij achten de veiligheid niet meer voldoende verzekerd, als de beschermende macht in zoo sterke mate zou worden verminderd.

Ter verbetering van de middelen had de regeering verdubbeling van de zoutbelasting voorgesteld. De Wetgevende vergadering heeft dit afgestemd. De onderkoning kent echter geen ander middel om 't evenwicht althans eenigszins te herstellen; handel, nijverheid, post, spoorwegdienst kunnen niet zwaarder belast worden dan reeds het geval is; de Wetgevende vergadering heeft ook geen ander middel aan de hand gedaan. Lord Reading heeft daarom de wet tot verdubbeling van de zoutbelasting toch doen afkondigen.

Er gaat een storm van verontwaardiging op tegen dezen maatregel. Het nut, het onmisbare van zout is gemakkelijk te bepleiten, zelfs voor eenvoudigen van begrip. De gevolgen van den maatregel worden in propaganda-overdrijving aan de massa voorgehouden.

Een lastig geval. Bezuinigen is noodig, doch er komt verzet tegen de eenige bezuiniging, wier invloed werkelijk van groote beteekenis zou zijn, al zou zelfs daardoor het evenwicht tusschen uitgaven en inkomsten nog niet verkregen





LEDEN VAN DE VER. „OOST EN WEST"

hebben op vertoon van hun Lidmaatschapkaart **toegang tot de Clublokalen Restaurant en Leeszaal** van de **Amsterdamsche Burgerwacht,** Singel, hoek Vijzelstraat Amsterdam.

Zij kunnen er elken Maandagmiddag tusschen 12 en 2 uur Bestuursleden van de Afdeeling Amsterdam der Vereeniging Oost en West aantreffen.

worden. Versterken der middelen is noodig, doch niemand weet een andere oplossing dan de eenige, die wel als van groote beteekenis beschouwd kan worden, doch waartegen zich een fel verzet door geheel het land richt.

Een nieuw eiland ingepalmd.

Kort geleden meldden de bladen, dat een nieuw eiland in de Zuid-Chineesche zee was opgeworpen. Wij vinden nu in La Dépêche Coloniale van 29 Maart de mededeeling, dat de commandant van de Astrolabe, het Fransche schip der hydrographische opnemingen, op den 16en Maart bezit genomen heeft van het eiland, ontstaan door een onderzeesche eruptie, op 10° 10' 10" noorderlengte en 108° 59' 22" oost van Greenwich, d.i. op 20 mijlen ten zuiden van Poeloe Condora, niet zoo heel ver van de kust van Fransch Indochina.

China en het Bolsjewisme.

De „Echo de Chine" te Sjanghai bespreekt in een artikel de vraag of het Sovjet-stelsel kans heeft om in China te worden ingevoerd en daar ingang te vinden bij de massa.

In dat artikel wordt o.a. gezegd: Hoewel Joffe, de Sovjetgedelegeerde uit Moskou, die op last van zijn regeering een reis door China en Japan maakt, te Peking bijna met geestdrift werd ontvangen door een zeker deel der bevolking, waartoe vooral de studenten behoorden, heeft hij toch niet de eigenlijke volksziel kunnen treffen. De Chineesche koelie, de landbouwer, de kleine handwerksman is onbereikbaar voor hem. De heer Joffe had millioenen en nog eens millioenen goudroebels kunnen uitgeven, zonder indruk te maken op het oude Chineesche volk, dat in 't geheel niet vatbaar is voor een algemeene beweging ter wille van een politieke gedachte. Van iedere tien menschen in China is er nauwelijks één die op 't oogenblik weet onder welk regeeringsstelsel hij leeft en die daarover een eenigszins beredeneerde opinie heeft. Een bepaalde klasse, zooals bijvoorbeeld die van het onderwijs, of de studeerenden, zal misschien voor 't uiterlijk en om toch vooral voor modern en niet achterlijk door te gaan, naar een buitenlandsch spreker, die nieuwe denkbeelden verkondigt, komen luisteren en hem toejuichen, maar dat beteekent niets. Diezelfde menschen gaan morgen weer naar een andere voordracht en zullen daar met denzelfden ijver, zoo niet met dezelfde overtuiging, het gesprokene toejuichen. Een van de kenmerken van het Chineesche volk is zijn lichtvaardigheid en zijn gemis om blijvend zijn aandacht ergens bij te houden.

Het blad gelooft daarom niet dat het bezoek van den Sovjet-gedelegeerde aan China iets heeft uitgewerkt.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST IS BESTEMD:

Mej. A. C. van Wel te Apeldoorn, Kastanjelaan 1, als onderwijzeres 3e klasse bij het O. E. L. O.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's Lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:

Onderwijzer(es) bij het openbaar lager onderwijs.

Onderwijzer met de hoofdakte en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.

Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.

Opzichter werkplaats voor afd. instrumentmakerij bij den dienst der Staatsspoorwegen.

Technicus voor electro-zwakstroom bij den dienst der Staatsspoorwegen (leider spoorwegtelegraafdienst).

Zij die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de afdeeling, onderafdeeling A.B., van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 4 tot 11 April 1923.

Nieuwe Leden.

Mr. J. A. Bartelds, Voorzitter Landraad, Gondolajoe, Djokdja, ƒ 6.

Mr. E. Ch. Grivel, Voorz. Landraad, Djetis, Djokdja, ƒ 6.

R. Winatasastra, Hoofdonderw., Langenardjan, Djokdja, ƒ 5.

Afschrijven.

G. J. Heijmering, Architect B. O. W., Den Haag, van Aerssenstraat 182.

Adresveranderingen.

Jhr. Mr. J. M. M. Asch van Wijck, Advocaat en Procureur, van: Leiden, Rapenburg 4, naar: 's-Gravenhage, Zeestr. 55.

K. W. F. van Langen, Kap. N.-I. L., van: Den Haag, Pieter Bothstraat 45, naar: Enschedé, Bleekerstraat 91.

E. J. Schröfer, Onderw. der 1e kl., van: Scheveningen, Hotel Central, Gevers Deynootweg, naar: Weltevreden, Dep. van Onderwijs.

J. J. Wittenberns, O.-I. Ambtenaar m. v., van: Amsterdam, Oosterpark 69, naar: Den Haag, Fahrenheitstr. 657, ƒ 5.

W. J. Beck, Controleur B. B., van: Tondano naar: Den Haag, Jacob v. d. Doesstraat 105, ƒ 5.

D. J. A. Vrijdag, van: Haarlem, Zijlweg 56, naar: Johan de Wittlaan 2, Heemstede (P. K. Haarlem).

P. P. Martron, O.-I. Ambt. m. v., Nieuwer-Amstel, van: Buitenveldert naar: Noordammerlaan B 292 (Bovenkerk).

M. A. van der Sprong, Oud-Inspecteur P. en T., van: Clarens, pension „Liliana", naar: Brussel, Rue de Progrès 237, p/a. v. d. Lugt.

G. F. P. Antes, Onderwijzer H. I. S., van: Wonogiri naar: Poerworedjo.

M. Kruijt, Landmeter, Bandoeng, van: Oud Merdika 7 naar: de Grootstraat 9.

J. A. Monod de Froideville, Leeraar K. W. III S., Weltevreden, Pasaroeanstraat 28.

P. L. van Andel, Off. v. Gez. 1e kl., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Banjoebiroe.

A. J. Barto, Off. v. Gez. 1e kl., van: Bandoeng, D. v. O. naar: Amboina.

Mr. J. J. W. Eekhout, Directeur Bureau Ondernemersbond, Weltevreden, van: Dep. v. Ond. naar: Taneh-Abang Oost 73.

Jhr. B. Ch. C. van Suchtelen, Ass.-Resident, van: Weltevreden, Dep. B. B., naar: Djambi.

H. Th. Weehuizen, wd. Wervingscommissaris, van: Weltevreden naar: Batavia.

P. A. L. Eggermont, Onderw .Mulo, van: Weltevreden Dep. v. Ond., naar: Soerabaija, 2de Mulo.

C. F. Führeng. Onderw. H. Ch. S., van: Weltevreden, Dep. v. Ond., naar: Soengeiliat (Banka).

W. G. H. Teunissen, Onderw. 1e kl., Weltevreden, van: Dep. v. Ond. naar: Gang Paseban No. 79.

J. van der Vliet, Hoofd. Eur. School, van: Weltevreden Dep. v. Ond., naar: Depok.

J. W. Ebbink, Luit.-Kol. Inf., van: Bandoeng, D. v. O. naar: Tjimahi, 9e Bat. Inf.

P. J. Burgwal, Opzichter 1e kl. der Genie, van: Bandoeng D. v. O., naar: Gewestelijke Geniedienst, Bandoeng.

W. A. Braspot, Kap. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Magelang, 1e Bat. Inf.

D. Nieuwland, Kap. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Meester-Cornelis, 11e Bat. Inf.

F. D. Jansen, Off. v. Gez., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Magelang.

A. J. C. van der Kuyl, 1e Luit. Mil. Adm., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Kantoor Onder-Intendant te Soerabaija.

G. J. Berenschot, Kap. Inf., naar: Bandoeng, D. v. O., VIIe Afd. A.

G. D. E. J. Hotz, Kap. Inf., van: Bandoeng, D. v. O., naar: Kantoor Divisie Comdt. te Magelang.

J. Chr. Hubach, Off. v. Gez., van: Bandoeng, D. v. O. naar: Militair Hospitaal te Weltevreden.

Opgave van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische Talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Witte Rozenstraat 54, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.

Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, gepens. Ass.-Res., Vogelkersstraat 5, Den Haag. — Maleische taal en letterkunde.

A. H. Jansen, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (grammatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.

J. H. C. VERMEER, oud-officier, Antonie Duyckstraat 45. — Correspondentiebureau voor moderne en Maleische talen, lessen in Maleische omgangstaal en wiskunde.

M. C. ROUVEROY VAN NIEWAAL, Adelheidstraat 7, Den Haag. — Maleisch in den dagelijkschen omgang.

JOS. SUYS, Candidaat-Notaris, Leeraar M. O. opleiding groot en klein notarisexamen, repeteert burger- en handelsrecht, Laan van Meerdervoort 294, Den Haag.

Leden, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, en Secretaris afdeeling Den Haag, Laan van Meerdervoort 187.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die **gratis hulp** wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren *f* 1,50, noenmaal *f* 0.75 en diner *f* 1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
No. XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
„ 2. Indische toestanden gezien door een inlander.
„ 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
„ 4. Sarikat-Islam.
„ 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
„ 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
„ 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
„ 8. De Europeesche vrouw in Indië.
„ 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
„ 10. Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

No. 1. Over Bali en zijne bewoners.
„ 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
„ 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
„ 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Djokdja, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is voorloopig gevestigd: **Jacob Hopstraat 12, alhier.**